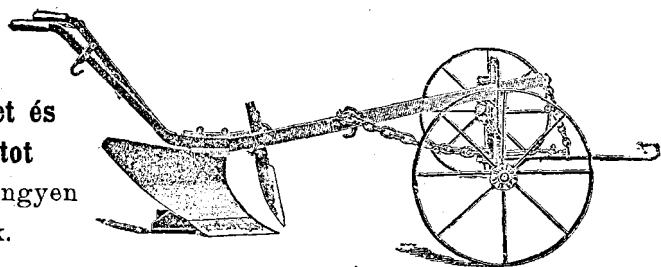

ERDÉLYI GAZDA

Minden gazda saját érdekében cselekszik, ha
a birneves és csakis eredeti „Bächer-féle egytetemes
aczel-ekéket és váltó hegyi ekéket
vásárolja.

A Bächer-féle ekék úgy könnyű súly, biztos járás, mint tartósság tekintetében
minden más gyártmányt felülmúlnak és tökéletes munkateljesítés tekintetében kiválóak.

Árjegyzéket és
árajánlatot
készséggel ingyen
küldök.

Bächer Rudolf kizár. ekegyára raktára.

Magyarországi vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND**, Budapest, VI., Nagymező-utca 68. 1266

A Melichar-féle cs. és kir. szabadalmazott

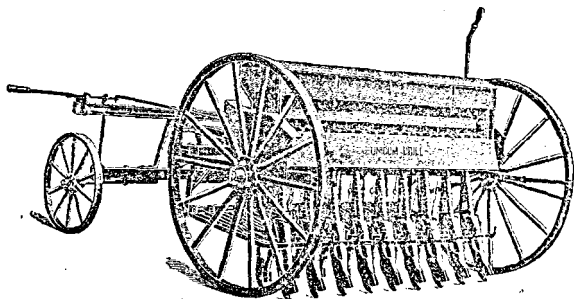
„UNICUM DRILL“

(sík és hegyes talajnak)

sorvetőgép, úgy célszerű szerkezet, kevés vonóerőszükséglet, pontos szabályozhatóság mint tartósság tekintetében valamennyi gyártmány között az első helyet foglalja el.

Erről tanuskodik azon körülmény, hogy az utóbbi 10 év óta 23,000 „Unicum Drill“ vetőgép van forgalomban.

Ábrás leírással és árjegyzékkel ingyen szolgál:

Mielőtt vetőgépet vásárol, érdeklődjék gazdátársainál az „UNICUM DRILL“ iránt.

Melichar Ferencz, csász. és kir. szabadalmazott vetőgépgyárának raktára.

1242

Májerszky Barnabás

gépgyáros Nyiregyházán

készít sok évi tapasztalatok nyomán mint specialista

Viznyomásu olajsajtókat,

Olajmagzúzókat egyszerű s több hengerrel,

Olajmagpörkölöket gőz- és tüzfűtésre,

Olajfinomító gépeket s az olajgyártással kapcsolatos minden berendezést.

Eddigi kivitel 131 telep üzemben. 1093

Raktáron kijavítva több lokomobil van jutányos áron eladó.

HERMANN E.

VARRÓGÉPEK!

Varrógép és kerékpár nagy raktára
Kolozsvár, Egyetem-utca 6.

Ujjonnan berendezett mechanikai műhelyben minden mechanikai javítások olcsón, gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Egy valódi családi Singer varrógép himzőkészülékkel ellátva 30—50 forintig. Egy karikahajós 65—80 forintig. Egy Central Bobbin 86—90 forintig. Eredeti Hove C. Wheeler & Wilson D. 12, Manufacturing & C. New-York, Balkara Cylinder stb. A varrógépek kedvezménye: Heti vagy havi részletfizetésre is vásárolhatók

Gépeimért 10 évig felelek.

Egy új kerékpár angol villával 70—90 forintig. Kerékpár köpeny 4—6 forintig. Kerékpár tömlő gumi 2 forint. 30 krtól 3 forintig. Kerékpár csengő 35 krtól 1 forint. 50 krtól 5 forintig. Kerékpár acotilén lámpa 2 forint. 50 krtól 5 forintig stb.

Csakis készpénzért. 1109

A szemétkben is kincset lelhetnek mindazok,

kik megismerkednek az országiszerte elismert, kitünő szerkezetű és legolcsóbb, eredeti „Kalmár“-féle gabonatisztító gépek és rosták sokoldalú előnyeivel. — Sziveskedjen vagyonygyűjtés céljából ezen kiváló magyar gyártmány legújabb ingyen árjegyzékét kérni:

Kalmár Zs. utóda

különleges terménytisztító gépgyárából, Kódmezővásárhelyről, melynek áttekintése után tisztában lesz Ön a dolog valódiságával.

1274

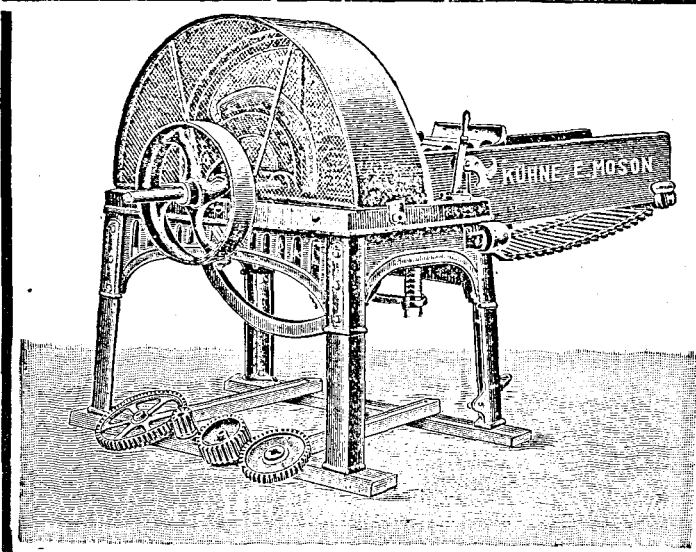
Az 1896-iki országos kiállítás alkalmával kitéve!

Léber Gyula első erdélyi sodrony-
szövetfonat, kerítés és
ruganyos acélsodrony ágybetétek gyára
KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. szám.

Telefon 439. szám.

Olcsó kerítések! Ajánlja minden e szakmába
vágó munkáit, ugymint:
kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek stb.
bekerítéséhez
gépfonatait, dísz-kerítéseit és díszkapuit,

továbbá pince, padlás, felsővilágossági, magtár és
éléskamra ablakok rostélyzatát, majorsági udvarok
sodronyfonattal való bevonását, áthányó rosták, szén,
kocsz, kavics, porond válogatáshoz, szikrafogó cséplő-
és egyéb gépekhez, sodrony ágybetétek (matracok)
1168.

SZECSKAVÁGÓ- és RÉPAVÁGÓ-GÉPEK

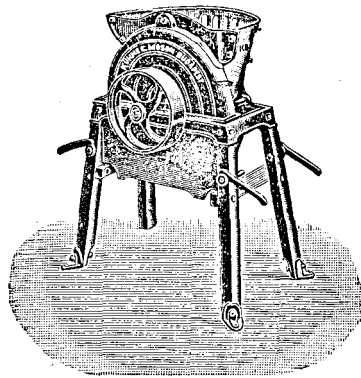
kézi- és erőműhajtásra,

Burgonyamosó- és osztályozó-gépek,
Casaii-féle szabadalmazott erőhajtású, valamint egyes
és kettős tengeri morzsolók kézi hajtásra,

„Rapid“-daralók Takarmányfüllesztők,

Teljes takarmánykamara felszerelések,

melyek sok évi tapasztalatok alapján, a helyi viszonyokhoz mér-
ten díjmentesen szervezettek, legjobb szerkezetben és gondos
kivitelben szállítanak 1099

KÜHNE E. hazánk legrégebbi **MOSONBAN**
gazdasági gépgyára által
Főraktár: **BUDAPEST, VI., Váci-körút 57/a sz.**

Beocsini Cémentgyári Unió

Redlich, Ohrenstein és Spitzer.

Az 1896. évi ezredéves orsz. kiállítás
egyedüli díszoklevél cémentgyártásért
és számos más kiállításon első díjak.

Gyárak:

BEOCSINBANSzerémszög
Pétevárad mellett.

Iroda:

BUDAPEST,V. kerület,
Alkotmány-utca 10.

ÉVI GYÁRTÁSI KÉPESSÉG:

800.000 mm. portlandcément, 800.000 mm. románcément.

Ajánlja Magyarországon, Ausztriában és a
keleti dunatartományokban a legnagyobb
és legkényesebb építkezéseknél kitűnő si-
kerrel kipróbált gyártmányait, akármely
— vasúti vagy hajóállomásra szállítva: —

Gyorsan vagy lassan kötő román-cémentet és
mesterséges portland-cémentet, valamint hom-
lokzat-díszítésnek és öntvényeknek nagyon al-
kalmos cémentet, szép és egyenletes színben.

JÓTÁLLÁS:

A normálknál 50%-al nagyobb húzási és nyomási szilárdságért.

Egyenlő súlyú zsákok és hordók.

1022.

Röck István, Budapest

I. BUDAFOKI-ÚT,

gőzgép- gőzkazángyár, vas- és ércöntöde.

KÉSZIT

GŐZGÉPEKET: fekvőket és állókat minden nagy-
ságban, magasnyomású, compound-
és triplexpanziós elrendeléssel; mint különlegességet szab.
Röck féle szelepes vezényművel és gyorsanjáró gőzgépeket
dynamogépek hajtására; hajógépeket.

LOKOMOBILOKAT: kihúzható forr- és fűtőcső-
ves kazánal.

GŐZKAZÁNOKAT: forralós-, sima- és hullámle-
mezés fűtőcsövekkel; mint kü-
lönlegességet: szabadalmazott Bánó-féle biztonsági viz-
csöves kazánokat.

SZIVATTYUGÉPEKET: Worthington és más
rendszerek.

VIZMUTELEPEKET és csatornázásokat.

GŐZMALOM berendezéseket a legújabb kivitelben.

TÉGLAGYÁRI BERENDEZÉSEKET.

**TELJES HŰTŐTELEPEKET ÉS JÉG-
GYÁRAKAT** szabadalm. ammoniák rendszer szerint.

OLAJMALMI és olajgyártási berendezéseket.

HYDRAULIKUS SAJTOKAT különböző czé-
lokra.

BORSAJTÓKAT, omeltyűs, — hidraulikus — vagy
motorikus üzemmel.

RÖCK ISTVÁN gép-kazángyára, vas- és ércöntödéje **BUDAPEST.**

1029

ERDELYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDELYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVAR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Az előfizetéseket

kérjük megújítani!

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Milliók az országnak. <i>É. E.</i>	177
Kereskedelmi- és gyógynövények kísérleti eredményei I.	178
Az elvermelt répa rothadása. II. <i>Barna Balázs.</i>	179
Az előbbi kiállítások és a XIV-ik erdélyrészi tenyészállatkiállítás tanulságai. XXIII.	180
Tojások kiválasztása és a keltés. <i>Geltch Lajos.</i>	181
Hogyan etessük a baromfit, hogy jó tojók legyenek. II.	182
Munkáviszonyok Romániában. I. <i>Gaal Gyula.</i>	182
Irodalmi szemle.	183
Egyleti élet: Az Erdélyi Gazdasági Egylet közgyűlése.	183
Vegyes közlemények.	183
Hirdetések	

**= Impregnált =
takarmányrépa
= magvak =**

legnagyobb csiraképességgel
bírnak és a legbiztosabb
termést adják. Kaphatók
===== kizárólag: =====

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udvari magkereskedésében

BUDAPESTEN,

VII., Rottenbiller-utca 33. szám,

VI. ker., Andrassy-út 23. szám.

1002

Milliók az országnak.

A kormány az idén gyönyörű husvétitójással kedveskedik az országnak, mintha ő akarná kiengesztelni azért a töméntelen izgalomért, azért a rengeteg aggodásért, és azért a sok-sok kárért, melyet az ország a múlt évben elszenvedni volt kénytelen. A beruházási javaslat ez a gyönyörű piros tojás, melyben háromszázhuszonnyolc millió korona van elhelyezve a magyar közgazdaság meliorációjára.

Elfogulatlanul és tárgyilagosan akarjuk szemügyre venni, hogy ez a javaslat milyen eszközökkel akar céljának megfelelni és a beruházásokra szánt nagy összeget a kormány milyen közgazdasági ágaknál és milyen arányban akarja fölhasználni; és ezen vizsgálatunknál mezőgazdaságunk és főleg hazarészünk mezőgazdaságának érdekeit fogjuk szem előtt tartani. És habár a mezőgazdaságunknak nyújtandó összegek és előnyök érdekelnek első sorban is, nem szoritkozhatunk csupán arra, hogy a beruházási összegnek a földmívelésügyi tárca körébe eső részét tekintsük, hanem meg kell vizsgálnunk az összes beruházásokat abból a szempontból, hogy mit használnak közvetve és közvetlenül nekünk.

A javaslat I. fejezete a vasúti beruházásokat sorolja fel. Nem kevesebb, mint 143 millió korona vétetik föl a magyar államvasutak hálózatának kibővítésére és más vasúti beruházásokra. Kétségtelen, hogy a vasutak építésénél első sorban az ipar van érdekelve és az fog keresni, ám-bár kétségtelen az is, hogy a vasútépítésnél sok ezer munkáskéz is fog dolgot kapni. De óriási tévedés lenne a vasútépítést abból a szempontból megítélni csak, hogy melyik ipari vállalat mennyi munkát fog általa kapni és mennyi nyereséget fog elérni. Nem: ma, mikor a munka kiosztása van még csak soron, erről csakugyan sok szó eshetik; de ez csak a ma kérdése, míg a vasút elkészülte után senkinek sem fog már csak eszébe se jutni, hogy ki építette a vnsutat, hanem mindenki csak azt fogja nézni, micsoda új vidékeket tárt föl, s a helyi forgalmat hogyan fogja az országos és a világforgalomba bekapcsolni. Ki tudja

és ki törődik vele, hogy az amerikai Pacific vasútnál a vállalkozó mennyit keresett; de mindenki tudja, hogy a vasút egy egész új világot nyitott meg az emberiség számára.

Miránk nézve van a vasúti beruházásoknak egy végtelenül fontos része s ez a *székely vasútnak a kiépítése*. A javaslat ugyanis: a székely vasutak szászrégen—dédai déda—gyergyószentmiklósi és gyergyószentmiklós—mádéfalvai részvonalainak kiépítésére, Mádéfalva állomás bővítésére, úgy a marosvásárhely—szászrégeni helyi-érdekű vasútvonalnak, mint a kocsárd—marosvásárhelyi államvasúti vonalnak másodrangú főpályává leendő átépítésére mind-össze: 32,840.000 koronát irányoz elő.

Tehát annyi jogos panasz, annyi keserű tapasztalat után végre kiépül a székely vasúti hálózat is, végre a Székelyföld is, mely eddig Ázsia felé volt tolva, közelebb jut a Nyugathoz; természeti kincseit piacra lehet majd vinni, lakossága olyan kulturához fog hozzájutni, melytől eddig éppen a vasút hiánya miatt el volt zárva. A jó közlekedés minden áldását fogja élvezni a Székelyföld, amely eddig bizonyosan nem kis részben a rossz közlekedés miatt szegényedett és tespedt.

De fontos beruházásokat irányoz elő a javaslat II. fejezete is, mely a törvényhatósági közutak hálózatának kiépítését célozza és irányoz elő erre 43 millió koronát. Ösmerjük az Alföld közútának rosszását, tudjuk, hogy a javaslat első sorban ezeknek javítására gondol, de szemünk előtt vannak a *Mezőség*-nek járhatatlan útjai is és kívánjuk, hogy a beruházási munkánál ezeknek az utaknak kiépítésére is legyen gond és pénz. Mert a hivatalos statisztikai kimutató szerint országrészünk 100 □ km-re eső 235 km. közútjával szinte a legszegényebb közutakban, a vasutakhoz járó utakat illetőleg is egyike a legszegényebb országrészeknek. Nagyon nagy érdeke tehát mezőgazdaságunknak is, hogy a közutak hálózata kiépüljön s így azok a forgalmi akadályok, melyek éppen a nagyobb tömegű mezőgazdasági terményeknek jobb értékesítését gátolták, eltisztítsanak.

Az bizonyos, hogy közvetlenül legér-

*Számegbizhatóbb vetőmagvak
beszerzésére ajánljuk a
Magyar Mezőgazdák Szövetkezetét
Budapest V. alkötönyútca 31*

(1006)

dekesebbek és legfontosabbak ránk nézve a földmivelségi miniszteri tárca körében eszközöndő beruházások; ámbár, ismétlünk, az egész beruházási akció agrárpolitikai értékét csak ebből megítélni nem lehet és nem szabad. A közvetlenül a földmivelségi miniszter által teljesítendő beruházásokra összesen 49 132,000 koronát irányoz elő a javaslat. 22 millió ebből az összegből ármentesítési, árvédelmi és vizszbályozási munkálatokra jut és bizonyára hasznos befektetést jelent azon vidékekre nézve, ahol ezen munkálatokat végzik. Országrészünkre ebből a 22 millióból valószínűleg — természetesen — csak elenyésző kicsiny összeg fog jutni.

Ezenkívül a javaslat a következő összegeket állítja be:

a szarvasmarhatenyésztési alap gyarapítására 3,500.000 korona;

erdei vasútak építésére 3,150.000 K.;

a gazdasági szakoktatási intézményeknél szükséges új építkezésekre, valamint ingatlanok vásárlására 300,000 korona;

az országos közgazdasági alap gyarapítására és az állampénztári készletekkel szemközt fennálló tartozásainak kiegyenlítésére 15 millió korona;

az erdővásárlási alap gyarapítására 5,000.000 korona.

Azt hisszük, hogy a szarvasmarhatenyésztési alap gyarapítására szánt negyedfél millióból az erdélyi szarvasmarhatenyésztés gyarapítására tekintélyes rész fog esni. Mert ha a mezőgazdasági statisztikánk végeredményeit föltüntető grafikai térképeket nézzük is csak, azt látjuk, hogy szarvasmarhatenyésztésünk mennyire rászorul a gyarapítására. Látjuk például, hogy Csíkvármegyében a rét az összes területnek 21%-ánál többet tesz ki és rétben ilyen gazdag vármegyéje egy sincs az országnak és mégis 1000 kat.-hold földre csak 100 db. szarvasmarha esik, míg az ország legtöbb, rétben szegény vármegyéjére is 140, 160, sőt 200 db. is. Vagy például Torda-Aranyosvármegyében 18% rét mellett csak 120 darab szarvasmarha esik 100 kat. holdra, míg a 12% réttel bíró Vasvármegyében 200 darabon fölül és a 15% réttel bíró Szatmár vármegyében 180 szarvasmarha jut 1000 kat. holdra. És a grafikai térkép minden föltja azt bizonyítja, hogy dacára a marhatenyésztésre alkalmas viszonyainknak, tenyésztésünk mégis nagyon hátul van.

Az országos közgazdasági alap gyarapítására rendeltetett 15 millió koronának elosztását Tallián miniszter megokolásában a következőképpen ösmerteti:

három éven át fölhasználható 2—2 millió korona szövetkezeti gabonaraktárak fölállítására szolgál;

ugyancsak 2 millió koronát pincszövetkezetek létesítésére akar fordítani;

2 millió korona jut tejszövetkezeteknek, vajtermelőknél, sajttelepeknek;

2 millióval szándékozik támogatni a miniszter a termelő és értékesítő szövetkezeteket.

Ezeken kívül a kender- és lentermesztést is fölkarolja a javaslat és egyéb befektetéseket is kontemplál.

Tallián miniszter tehát a beruházási millióknak egy tekintélyes részét volt képes a mezőgazdaság részére biztosítani és pedig nemcsak a tárcája körébe vágó beruházások keretében, hanem azon kívül is, a produktív beruházások legnagyobb részében. A vasúti és vízi forgalom föllendítése, a közutak kiépítése, a produkció fejlesztése és az értékesítés modern eszközeinek létesítése mezőgazdaságunkra olyan jótékony hatásuk lesznek, melynek nagyságát ma még talán csak a miniszter lelki szemei tudják belátni, a miniszteré, aki dicséretes ügyszeretettel és ügyességgel a milliókból a mezőgazdaság földjére is jó néhány milliót vezetett oda — termékenyítő, szükséges milliókat.

E. E.

Kereskedelmi- és gyógynövények kísérleti eredményei.

I.

Egyesületünknek ezirányú fölterjesztésére a földmivelségi miniszter rendelkezésünkre bocsájtotta a fehéregyházi m. kir. kincstári birtokkezelőség jelentését a kereskedelmi- és gyógynövények 1903. évben eszközölt termelési kísérleteiről s mi sietünk ezen rendkívül érdekes tanulmány értékével bíró jelentést az alábbiakban teljes egészében olvasóinkkal közölni:

Növénytermelésünk ez ága, melynek hasznát a beszárított gyökér, szár, levél, virág, magvak képezik, hazánkban csak korlátolt mértékben van mivelve s hogy nagyobb arányokat nem ölt, oka leginkább abban keresendő és abban található meg, hogy a nyers árú feldolgozása majdnem kizárólag külföldön történik, ahonnan nagy része, mint kész árú kerül újra vissza hazánkba. És minő feldolgozás után? Legtöbb egyszerű összevagdolás, zúzás, vagy őrlés, vizes, szeszszeszkivonat alakjában, sőt némelyek csak tetszős csomagolás után teszik meg újra útjukat befelé.

E termelési ág felkarolása jövőre is elmaradhatatlanul bekövetkezhetnék, ha ezt az utat a termelő és fogyasztó érdekében kikerülhetővé lehetne tenni.

Mikor a telepítési ügyágazat figyelme e termelési ág felé irányult: inlokát lelte abban, hogy e sok és körültekintő munkát igénylő termelési ág nem az uradalmak, nagybirtokok körében kíván tért hódítani, hanem ellenkezőleg — mint a kertészet — kicsiny területek tulajdonosai körében, hol a munkáskéz szaporább, a munkaerő olcsó a a gyerektől az ősz öregségig e keretben mind foglalkozást tud találni.

Ha ehhez hozzávesszük, hogy a beállítási költségek 4—5, sőt 8—10 évig fennállván, ezen időre eloszlanak: könnyen beláthatjuk, hogy telepes népünk érdekeit e termelési ág igen jó irányban volna képes befolyásolni.

Fehéregyháza telepítési birtok helyzete e tekintetben is sokkal előnyösebb a többi telepes községeknél, amennyiben e termelési ág nál nem is annyiban a tulajdonképpeni termelés, mint inkább a termelt productumok konserválása a fontosabb, mely szárításból és pedig legtöbbször árnyékban való szárításból állván, a komlótermelés folytán indokolt szárító helyiségek éppen akkor volnának kihasználhatók, a mikor a komló még nem, vagy amikor már nem igényli a szárító szerűket.

S ha tekintetbe vesszük e telep ama helyzetét, mely a nagy kiterjedésű termő telepes gyümölcsös, részére szükséges *masterséges aszaló készülék beállítását* ugyis sürgeti: ez intenzívebb szárító különösen a gyökerek könnyebb és szebb konzerválását lesz képes eszközölni.

Ilyen irányú intenciók voltak azok, melyek folytán birtokkezelőség gyógynövények termését illetőleg eszközöndő kísérletek tételére magas rendeletet kért. A nyert magas rendelet értelmében a birtokkezelőség számolva a helyi viszonyokkal, a kísérletnek lehetőleg olyan növényekkel indult neki, melyek a tájt, klimatikus viszonyokat remélhetőleg meg tudják becsülni.

E kísérletek különösen a növényeknek a talaj iránt való viselkedésére, a szaporítás legelőnyösebb módjára, a termelés után nyert tömegre, a nyert productum értékesítésére vonatkoztak, melyekre nézve egyelőre bár hiányos — de jövőre remélhetőleg kiegészíthető jelentésemet van szerencsém alábbiakban megtenni:

Termelve lettek a következő növények:

1. Orvosi mályva (*Athea officinalis*.)
2. Festő mályva (*Athea rosea*.)
3. Fehér mustár (*Sinapis alba*.)
4. Borsos mentha (*Mentha piperita*.)
5. Fodor mentha (*Mentha crispa*.)
6. Római szegfű (*Anthemis nobilis*.)
7. Kerti csombor (*Thimus hortensis*.)
8. Majoránna (*Origanum majoranna*.)
9. Orvosi zsálya (*Salvia officinalis*.)
10. Méhfű (*Melissa officinalis*.)
11. Izsap (*Hysopus officinalis*.)
12. Édes kömény ánizs (*Pimpinella anisum*)
13. Dalmát rovarpor növény (*Piretrum cinerariifolium*.)
14. Orvosi Calunus (*Acorus Calamus*.)
15. Maszlagos nadragulya (*Atropa Belladonna*.)
16. Facelia.

1. Orvosi mályva (*Athea officinalis*)

5000 darab egyéves gyökereit Mokry Julia csanád-apácai gyógyfütelepéről nyertük. Gyökerek igen szépek voltak, kevés elágazással; fogamzásuk is jó volt. Az elültetés első esztendejében 50 □-ól területről 245 kg. szárított levél nyeretett, miert Neruda Nándor drogueria üzlete 100 kg.-ként 20 koronát adott, ami kat. holdanként 784 kilót, értékben 156 kor. 80 fillért jelent. Főhozamát azonban a gyökér képezi, mely csak 2—3 éves korában szedendő ki. Ez évben telepített *Athea*-ültetvény szép, kevés elágazó gyökere, úgy látszik a szenvedett sérülések folytán a tenyész-kup kiszakadván, oldalhajtások útján erősen

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Máttyás-király-tér, 7. sz. saját házában.

Betéteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztés kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Ártraktárai (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzések is kaphatók.

Ugyanott a

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

(1007.)

elbokrosodott, mely után eredményt nem remélve, — gyökerek is kiszedettek s felhasogatva, jelenleg szárítás alatt állanak. Ugyanezen növényt magról állandó helyére vetve, gyökérfejlődést illetőleg kielégítő eredmény tapasztaltatott. amiért is jövőre eszközözlendő kísérletek céljaira ez fog szolgálni. Idei gyökérhozam, mely nyersen 43 kg. volt, a gyökértermelést illetőleg irányadó nem lehet. Athéának minden munkája könnyű. Homokos természetű talajunkat nagyon megbecsüli; 1 méter távolban ültetve közöttek terület burgonya, káposzta termelés által jól kihasználható, ami által a termelési költség teljesen fedezve van.

2. Festső mályva (Athea rosca).

Telepítése Bajor József rácalmási szőlő-, komló- és gyógyfűtelepéről beszerzett gyökerek megosztása által történt. Beültetett terület nagysága 85 □ öl. Festső mályva helybeli talaj iránt hálás volt, dacára a beültetéssel járó hosszú út, gyökösztás s egyéb szenvedéseknek, már a folyó évben hatalmas, 150—200 cm. szárat hajtott, melyekről a bűja virágzat még késő októberben is szedhető volt. Fenti 85 □ öl területen 38.2 kg. szárított virág termelt meg, ami 1 kat. holdra átvive 718.4 kg.-ot tesz ki. Neruda Nándor drogueria üzlete 100 kilónként 100 koronát adott s így kat. holdanként a növény idei termés mellett is 718.4 koronához juttatja termelőjét. Magról is termelve eredeti helyén maradván igen jól fejlődött; de termést az első évben alig remélhetni. Szaporítása lehetőleg gyökösztással a legközvetlenebb eredményű s tekintettel, hogy egyszeri beállítás mellett évenkénti trágyázással 4—5 évig is ad termést, termelése a nyert 100 koronás árak mellett is haszonnal jár.

3. Fehér mustár (Sinapis alba.)

Kísérleti termelése 340 □ ölen, igen homokos területen történt. Magvát Mauthner Ödön magkereskedése szállította, mely a lazasága miatt különben is jól elmunkálható földbe lett elvetve; elvetés után tövis boronát és hengert kapván, a növény hamar kikelt. Fejlődése gyors és egészséges; talaján, melyet látszólag szeretett, 150 cm. magasra is megnőtt, sokszorosán elágazott; becők azonban rövidek voltak 2—3 jól fejlődött maggal. A szárban való túlságos növekedés úgy tapasztalható, hogy rossz irányban hatott vissza a mag képződése. Innen van, hogy magtermése, melyért éppen mivelve lesz, csak 57 kg. volt; ezt 1600 □ ölre átvive 268 kg.-ot tesz ki, ami Neruda által adott ár szerint kat. holdanként 64 kor. 32 fillért jelentene. E csekély hozam a további termelésre nem volna biztató, ha csak a termeléshez jobb erőben levő tartalmasabb talajt nem választanánk. Tekintettel, hogy munkája csekély, hogy a földet sűrűn beárnyékolva azt gyommentesíti: további kísérletek keretében érdemes lesz vele foglalkozni.

Az elvermelt répa rothadása.

II.

Már a vetésforgó megállapításánál különös gondot kell fordítanunk a répa elhelyezésére. Lehetőleg kerülni kell, hogy a répa rövid időközökben kerüljön ugyanazon táblára, mert így a fentemlített betegségek évről-évre szaporodnak s lassanként olyan mérvet ölthetnek, hogy csaknem lehetetlenné teszik a répatermelést.

Nem jó olyan helyen termelni répát, a hol a talaj mészszegény vagy egyáltalán nem tartalmaz meszet. Amint azt a kísérletek beigazolták, az ilyen talajokon mindig feltűnően több a beteg répa, mint a mésztartalmu talajokon. Ahol nagyon mészszegény a talaj, ott segíteni kell azon mesz felhíttéssel.

Különös gondot kell fordítanunk a mag megválasztására is. Amint már említettem, a betegség csiráit a maggal is vihetjük a talajba s így mielőtt elvetnénk, okvetlenül meg kell győződnünk a vetőmag egészséges voltáról. A magyar-óvári m. kir. vetőmagvizsgáló állomás díjtalanul vizsgálja meg a beküldött vetőmagot (a vizsgálatra szükséges mennyiség $\frac{1}{4}$ klg.) kimutatva a magból fejlődött beteg csirák számát is. Az egész dolog a pár fillérvnyi postaköltségbe kerül s dacára ennek, a gazdák elenyésző csekély számban veszik igénybe.

A gazdaságok nagyrésze ma már maga termeli a szükséges vetőmagot s azt használja a vetésre. Ilyen esetben a legszigorúbb pontossággal kell megválasztanunk az anya répákat, mert csak a feltétlenül egészséges anyarépák után várhatunk céljainknak megfelelő egészséges magot.

Semmiesetre sem szabad elültetni anyarépának az olyan répát, a melyiken a veremelés után tavasszal kisebb-nagyobb barna foltot, vagy esetleg már rothadó részt találunk. Ha még olyan nagy szükség is volna rá, el kell dobnia, csak a feltétlenül kifogástalan, teljesen egészséges répák használhatók fel.

Az anyarépákat művelt, tápdús talajba kell kiültetni s a gyakori kapálás és gondozás által a fejlődés legkedvezőbb feltételeit adni meg nekik, hogy szép és kifogástalanul fejlődött magot hozzanak.

A tenyészidő alatt, ha valamelyik anyarépán a megbetegedés tüneteit látjuk, azt el kell távolítani, illetve kiásva, mindenestől elégetni.

A termelt magot jól ki kell rostálni s lehetőleg a középnagy, jól fejlődött gomolyokat használjuk vetésre.

Ilyenformán már a vetőmag termelésénél félig-meddig biztosítottuk a répatermelés sikerét.

Ajánlják a betegségek ellen a vetőmag különféle módoni csávózását is. Ezek a pácolási módok a gyakorlatban nagyon nehezen vihetők keresztül s mindenik kétélű fegyver, mert igen könnyen többet árthatunk vele, mint használunk. A betegség csirái nemcsak a gomoly külső szöveteiben vannak hanem belső kemény szövetekben, esetleg a magban. A pácoló oldatok vagy nem jutnak be, vagy ha igen, akkor tönkreteszik a mag csiraképeségét is.

Ilyen pácolási eljárás a Hiltner féle. Ő ezt a cukorrépa mag pácolására ajánlotta, de mivel a megbetegedések teljesen ugyanazok, mint a takarmányrépánál, ha könnyen keresztülvihető volna, itt is használhatnánk.

Az eljárás a következő:

A vetőmagot $\frac{1}{2}$ órán át tömény kénsavban áztatjuk. Ez idő alatt a kénsav a gomolyok külső laza részeit, sőt kisebb-nagyobb mértékben még a mag belső kemény részeit is leegéti, lemarja. Aztán 10 percig közönséges vízbe mossuk a magot s 2 órán keresztül mézstejben áztatjuk. Ilyen eljárás után még mindig voltak beteg csirák, tehát a pácolás nem adott biztos eredményt. Általában

a pácoló anyaggal (tömény kénsav) való bálnás olyan veszélyes, hogy ez gyakorlatban semmiképp sem felelne meg.

Megkísérlették alkalmas gépekkel a répatagot hámozni, azaz a külső laza részeket ledörzsölni, aztán 2%-os rézgalic oldatban 20 órán át áztatni. Így sem sikerült a betegség csiráit elpusztítani.

A pácolással tehát nem érünk célt ez idő szerint s így okvetlenül arra kell törekednünk, hogy a betegségek okozóinak elszaporodását akadályozzuk meg.

Igen sokat tehetünk e tekintetben a répa szedésénél és vermelésénél. Ha egy kicsit figyelemmel kísérjük a munkálatokat, a melyeken a répa a bevermelés befejeztéig keresztül megy, sok magyarázatát megtaláljuk a tömeges rothadásnak.

A szedéskor először kupacokba hányják a répát, sokszor elég nagy távolságra dobva a répákat egymásra. Aztán jön a tisztítás s e közben ismét más kupacokba dobálják, majd a szekerre, onnan a verem mellé le s végül a verembe. Mikor ezen a procedurán szerencsésen keresztül esett, akkorra — nyugodt lelkiismerettel mondhatom el — egyetlen répa sincsen, amelyik többé-kevésbé meg ne volna sértve. Törés, zúzódás egyik a másikat éri a répa felületén s mivel a gondos megválogatásról szó sincsen, összekeveredve beteg és egészséges. A vermelés ideje alatt megindul a rothadás először a beteg répákon, aztán átmeleg az egészségesekre, mert a törött, zúzott részek nyílt kapuk, ahol a romboló munkáját végző mikroorganizmusok akadálytalanul hatolhatnak be.

Hogy ez milyen sokat jelent, az idén volt alkalmam tapasztalni. Ugyanazon területen termelt répából az anyarépának kiválogatott s feltétlenül gondosabb kezelésben részesült répák kis százaléka romlott meg akkor, amikor a takarmányozásra bevermelt teljesen tönkre ment. Ez önmagát magyarázza s nem sokáig kell kutatnunk az okot, miért nem rothadt el az anyarépa.

Okvetlenül szükséges tehát, hogy a szedés alkalmával a répát erősen meg kell válogatni s a lehetőség határai között kerülni a sok hányás vetést s a sérült répákat nem szabad vermelni. Ez a gyakorlatban egy kicsit nehezen vihető keresztül, de a kár, amit szenvedünk, lassanként rá fogja szorítani a gazdát, dacára a vermelési és szedési költségek emelkedésének.

Továbbá, lehetőleg magasabban fekvő helyen s a föld felett vermeljünk. A kupacoknak nem szabad túl széles alapuaknak és magasaknak lenni (legjobb ha olyan magas, hogy a külső sort rakó emberek a kupac oldalánál a tetejét kényelmesen elérjék), mert mentől nagyobb tömegbe halmozzuk össze, annál inkább kitesszük a rothadás veszélyének.

Az elföldelésnél szorgosan szemelgett tartandók az általános ismert szabályok s a fedő földréteg vastagságát a tapasztalatból ismert s valószínűleg várható hideg határozza meg.

Végül az etetés alkalmával kiválogatott rothadt répát semmi körülmények között sem szabad a trágya telepre hordani, mert így a trágyával ismét a talajba kerül. Gyűjtsük össze s aztán rétegezzük bele a komposztba, ez úgy is a kaszáló területekre kerül, ahol nem tehet kárt.

Mindennemű, vízben oldható és szavatolt beltartalmú **műtrágyafélék**, ugymint: csontliszt és ásványi **szuperfoszfátok**, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu szuperfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalathnai Kénkovand-Ipar Részvénytársaságnál

Központi Irodája: BUDAPESTEN, IV. ker., Mária Valéria-u. 7. sz., a hová a rendelések és mindennemű kérdézősködések intézendők. Rendeléseket készséggel elfogad és közvetít az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

A szedés alkalmával összegyűjtött beteg répákat szintén a komposztra visszük.

Ilyen eljárás mellett igen sokat tehetünk a rothadás megakadályozása érdekében s ha nem is sikerül az tökéletesen, mindenesetre a minimumra szállítjuk alá.

Barna Balázs.

Az előbbi kiállítások és a XIV-ik erdélyrészi tenyészállatkiállítás tanulságai.

XXIII.

A szarvasmarha-kiállításról e sorok írója a következő ismertetést adta közre:

Az utóbbi évtizedekben elég sűrűn követek egymást nálunk a tenyészállatkiállítások és így hazánk több vidékén ismételve nyílt alkalmunk állatállományunkat megismerni; arról az örvendetes haladásról azonban, amely nálunk úgy a hazai, mint az idegen fajták tenyésztése körül észlelhető, teljes képet nem alkothattunk magunknak.

Az ezredik év kiállítására volt szükség, hogy alakjában, értékében és tömegében egyaránt tisztán lássuk meg azt, a mink van és egyszersmind vegyünk tudomást arról is, a mink nincsen. Minden fénynek meg van a maga árnya, tehát a mi fényesen sikerült kiállításunknak is kell, hogy legyenek szomorú tanulságai.

Minél nagyobb a haladás egyfelől, annál feltűnőbb az elmaradottság másfelől. A tapasztalatokat azonban, akár jók azok, akár rosszak, okkal-móddal egyaránt hasznosíthatjuk s így a mi kiállításunknak is úgy fényessége, mint árnyéka, hasznos tanulságul szolgálhat.

Mi első sorban is azt sajnáljuk, hogy hazarészünk gazdaközönségének csak kis része nézhetette meg ezt a kiállítást, melynél sikerültebbet, gazdagabbat és tanulságosabbat nem láthatott mostanában senki.

A rendezés nagy munkáját Pirkner János állattenyésztési főfelügyelő elismerésre méltó buzgalommal, kiváló szakértelemmel és a mi fő, eredményében fényes sikerrel végezte. És ha ezt itt feljegyezzük, legszebb kötelességünknek tesszük eleget, anélkül, hogy a végzett óriási munkát érdeme szerint méltatni tudnánk.

A kiállított állatok szám és fajták szerint a következőleg oszlottak el:

magyar alföldi marha	763 drb.
" erdélyi marha	111 "
" hegyi marha	12 "
berni-simmenthali marha	384 "
freiburgi fekete-tarka	10 "
pinzgau marha	198 "
borzderes hegyi marha	321 "
hazai tájfajták	267 "
keresztvezések	99 "
bivalok	48 "
boszniai és hercegovinaiak	148 "

összesen: 2362 drb.

Nagyon örvendetes ezen nagy szám mellett az, hogy a kiállított állatoknak több mint fele a hazai fajtákból, illetve tájfajtákból való.

Minket természetesen első sorban a magyar-erdélyi és a magyar-alföldi marha érdekelt, melyhez hozzávehetjük még a magyar hegyi marhát is, noha ennek tenyésztésével ezidőszereztünk szakszerűen nem foglalkozik senki.

Szemlélődésünket a magyar-alföldi marhák körül kezdhetjük, melynél nemcsak a kiállított collectiók mint teljes egészek, hanem az egyes példányok egyen-egyen is elragadtatók figyelmünket. Akár a collectiókat, akár az egyes példányokat bíráljuk, bizony nehéz eldönteni, hogy melyik tenyészlet a legjobb.

A testformák korrektsége, a test tömege, nagysága, a kiegyenlítetttség színben és formában olyan, hogy válogatás nélkül mintául szolgálhatna. Helylyel-közzel némi változatoság észlelhető a fejél szélessége és a szarvak állása körül, melyekre nézve, amint tapasztaltuk, még az alföldi nagytenyésztők között is eltérők a nézetek. Mi ott, ahol egyébként a test maga jól fejlődött, formás és hibátlan s úgy a szín, mint egyéb jellegző tulajdonságok iránt különösebb kívánni valók nem merülnek fel, a szarv alakulási eltéréseket bizonyos határon belül nem kifogásoljuk. Az, hogy felfelé álló villás szarva vagy széjjel álló csakó szarva van-e valamelyik magyar-alföldi vagy magyar-erdélyi marhának, keveset nyom a latban akkor, ha egyébként a testalakulások jók és a fajtajelleg kifejeződése kifogás alá nem esik.

Ami pedig a testalakulások és a fejlődés iránt támasztott követeléseket illeti, úgy találtuk, hogy abban az erdélyiek és az alföldi gazdák nézetei között nincsen eltérés. A küllem-tani ismeretek mai fejlettsége mellett a csak némileg tájékozott gazda is tisztában van azzal, hogy mit nevezhetünk jó testalakulásnak. A testarányok mérlegelése, a csontozat és izmosság megbíráása csak egy tekintet dolga; a részletezésnél azonban már sokfelé ágazhatnak a nézetek. Részünkről azonban itt sem tapasztaltunk nagyobb véleménybeli eltéréseket, de az feltűnt, hogy egy testrésze, t. i. a mar alakulására általában nem fordítunk annyi figyelmet, a mennyit ez a testrész a m.-erdélyi szürke marhánál megkövetel.

A nyugoti marha törzsének hossznegy-szegű alakja lebegvén szemünk előtt mintának, mindenki az egyenes hátvonalat hosszú egyenes fart stb. keresi és a legtöbben beleolvasztják a hátvonalba mar és nyak felső vonalát is, holott a mi szürke marhánknál részben ezen testrésztnek sajátos alakulásán alapszik a jó igavonó képesség.

Nem lehet feladatomban ezen testrész helyes alakulásainak magyarázatát, másrészt nem akartam, hogy említés nélkül maradjon ez az észleletem, melynek nyilvánítása után, lehet, hogy mások is figyelmesek lesznek erre a kérdésre és észre fogják venni, hogy a mar alakulását ezidőszereztünk csakugyan kevés figyelemre méltatjuk. Ebben a tekintetben tehát a bírálatoknál el kell térnünk a nyugoti mintától és speciális magyar minta után kell indulnunk.

A tenyészcel a magyar alföldi marhák tenyészto gulyákban a jó, edzett igavonó állatok növelése, melyhez itt-ott a fejlődés gyorsítása és a test tömegének növelése, mint láttuk, sikerrel csatoltatott. Ezekben a gulyákban fejérről, tejtermelésről természetesen nincsen szó, elég, ha a tehén évenként egy jó borjút fölnevel. Szemmel látható azonban, hogy ez a gulyabeli marha ilyen állapotában nem a kiscgazda s még kevésbé a parasztcgazda marhája, mert az ilyen állású gazdának tej kell, amivel pótolhassa háztartásának szükségleteit; ő nincsen és talán soha sem lesz abban a helyzetben, hogy külön tejelő, külön igavonó és talán külön hizó marhát állítson az istállójába. Az e téren mutatkozó szükségleten tehát úgy segít a kiscgazda, ahogy tud és mit tudna egyebet, minthogy, ahol csak hozzáférhet, keresztetzi, korcsosítja a kezén levő szürke anyagot mindenféle fajtájú tarka-marhával cél és irány nélkül. Az is áll ugyan, hogy az alföldi kiscgazdák kezén is találhatóak jó tejelő szürke tehének, mert az érintett gulyákból kiszivárgó anyag egy részénél szín-

tén elég tág a fejr arra, hogy kisebb igényeket kielégítsen.

Ezeket látva, leljes mértékben osztom azon nézeteket, hogy a köztenyésztésben más célok után is kell törekedni, mint amilyenek után a gulyabeli tenyésztők törekszenek.

Ezeket így általánosságban felemlítvén, magunkra nézve némi következtetést is vonhatnánk le, annyiban, hogy a népkezén levő erdélyi jellegű magyar marha egyik kiváló vonása máris a jobb tejelés és talán nem tévedek, ha ennek tulajdonítom azon örvendetes ténytet, mely szerint néhány év óta csak a kolozsvári állomáson, több száz darab erdélyi jellegű kisborjas tehén lesz feladva, a bihar-és szilágymegyei vásárokon való további eladás végett. Ez az anyag tehát folyton szivárog tőlünk a királyhágón túlra, ahol lehet, hogy megtalálja a maga mesterét, aki megformálja belőle azt a középalaku szürke marhát, amelyre a kiscgazdának nálunk égető szüksége van; azt t. i. amelyik helyes testalakulások mellett jó igavonó, elég gyorsan fejlődő és középszerűen tejel. Legyen tehát nálunk is ez a cél lehetőleg jól kidomborítva.

A kiállított anyag részletes bírálatára sem időnk, sem terünk, sem képességünk nincsen, éppen ezért csak általánosságban emlíjük meg, hogy a bemutatott 763 magyar alföldi marhánál az egyöntetűség — egyes példányok kivételével — meglepő volt, ami ezen marha tenyésztoinek szakértelmét és intelligenciáját ékesen bizonyítja. Fájdalom, hogy a hazarészünkből kiállított 111 darab marhánál ez a jeles tulajdonság — a kiegyenlítetttség — nem domborodott eléggé ki. Nekünk tehát, még sok tenni valónk lesz itthon, ha a látottakból merített tanulságokat komolyan akarjuk hasznosítani.

A nyugoti fajták közül három fő-csoport domborodott hatalmasan elő. a) simmenthali; b) A pinzgau marha és d) A borzderesek (ober és unter inenthal, montafon) Hazarészünkből az „Erdélyi szász gazdasági egyesület“ a nagyszabeni, nagycsüri, nagydisznódi, segesvári és brassói tenyészegyesületek és még néhány szeben- és brassó megyei község jelent meg 100 darab jó pinzgau marhával. Csak egy hajszálon mult, hogy hazarészünkből a tarka marha nagyobb számban nem versenyzett, mint az ősi szürkemarha. Azt pedig döntsék el mások, hogy vajon tenyésztoiség tekintetében, milyen viszony áll fenn nálunk a szóban lévő fajták között.

Az „Erdélyi Gazdasági Egylet“ által kiállított 12 drb. részint mokány, részint csiki búsákból álló tehén csoport igen érdekes képet nyújtott a mi hegyi marháinkról. Ezek az igénytelen kis testű állatok több alföldi tenyésztoinél keltették fel a figyelmet aziránt, hogy termelés céljából ez az anyag akár tisztán, akár megfelelő borzderessel keresztelve mint külön csoport tenyészto és gondozás tárgyát képezze. Mindenesetre óhajtható volna, ha ez irányban első sorban is hazarészünkben talán az állam által segélyezendő vagy engyenesen fenntartandó havasi tejgazdaságban tételnék megbízható módon kísérlet, mint azt a bosznia és hercegovinai országos kormány az ott levő riskákkal már sikeresen folytatja.

Meg kell még emlékeznem, a bivalokról, melyek közül a legkiválóbb példányok hazarészünkből gróf Bánffy György, br. Jósika Gábor és a fogarasi m. kir. ménesbirtok tenyésztoiből kerültek ki. Számra kevés (48 drb.) volt ez az osztály és mint a bírálat rendjén meggyőződünk, ma már nem igen hajlandók gazdáink országos jelentőséget tulajdonítani a bivalonyesztésnek. Ez a nagybirtokosok és

Teljes
MENYASSZONYI KELENGYE
minden ár és kivitelben
kapható.

Sárga Kristóf
fehérmű, vászon és szőnyeg nagy raktára
Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 3.

Minden fajtájú Szőnyeg, Linoleum,
Cocos és amerikai önműködő ablak-
roletták

!!! Sajt-vászon kapható !!!
1 méter 70 fillér !!!

a nagybirtokokat belterjesen műveltető gazdák szempontjából lehet, hogy így van, de a közép igényei mások és hazarészünkben kiterjedt területeket találunk, melyeken a népnek egyedüli mótorra, megélhetésének, boldogulásának egyedüli biztosítéka a bival. Ezekben a helyeken még igen sokáig talán kiszámíthatlan ideig nélkülözhetetlen lesz a bival s mivel az ország tulajdonképpen egyes részekből áll és vannak vidékek, ahol a gazdák a mi szürke marháinkat is feleslegesnek, nélkülözhetőnek tartják, per analogiám, a szürke marhától is meg lehetne tagadni az országos jelentőséget.

Mi tehát nem osztjuk a bivaltenyésztés jelentőségét kisebbítő nézeteket, sőt ellenkezőleg, sajnáljuk, hogy ezen osztály legkiválóbb képviselője, a zentelki collectió, megfelelő méltatásban nem részesülhetett.

Terünk nem engedi, hogy a kitüntetésben és jutalomban részesült tenyésztők hosszú névsorát közre adjuk, épp ezért csak hazarészünk kiállításáról emlékezünk meg.

Igy: diszoklevéllel lett kitüntetve gróf Wass Béla, mezővári uradalmából kiállított remek tehenei és kiválóan jó bikáiért. Millenniumi nagy éremmel lettek kitüntetve: a) az erdélyi róm. kath. status radnóthi; b) Lázár János szász-máthéi; c) br. Jósika Gábor szamosfalvi és d) Sperker Ferenc szent-demeteri tenyészte.

A két utóbbi közül előbb különös tekintettel a *tejelési képesség öregítéséért*, utóbbi pedig a *gyorsabb fejlődés és hizalmasság fokozásáért*.

A bivalok csoportjában millenniumi nagy éremmel lett kitüntetve gróf Bánffy György zentelki tenyészete és kiállítási éremmel a báró Jósika Gábor szamosfalvi tenyészete.

Közreműködési éremmel lettek kitüntetve: Gönczy Mihály, Balla Pál és Deák Ignác radnóthi uradalmi intéző, Málnássy Ferenc, a kolozsi állami gulyatelep intézője és gróf De Lamotte Arthur, mint a fogarasi ménesuradalom intézője.

Egészen véve a kiállításon látottak és tapasztaltak megnyugtatóan szolgálhatnak a legnagyobb követeléssel szemben is. Hiányok természetesen itt is ott is észlelhetők voltak, de ezeken könnyű lesz segíteni, csak a dolgok és események elfogulatlan megítélésétől és a felismert hiányok és szükségletek elosztásának talán kissé nehéz munkájától ne idegenkedjünk.

*

Igy zárult az 1896-ik év, melyben sok üdvös és felettebb hasznos kérdés tisztázott, sok szükséglet pótló kezdeményezés történt, de amelyek hatáskörünk korántsem eredményezték azt, amit akkor a lázas munka közepette tőlük reméltünk.

(Folytatjuk.)

Tojások kiválasztása és a keltés.

A nagy mindenségben most kezdődik az élet. Megkezdődik a gazdaságban is a keltésre szánt tojásoknak kiválasztása és a keltés is. Miután a tojások külseje után, az abban fejlődő állatnak sem fajtájára, sem nemére, legkevésbé minőségére következtetni nem lehet, ez okból nagyon is szükséges, hogy a gazda

ismerje azon állatnak fajtáját, valamint tojáshozambeli tulajdonságait, melynek tojásaiból szaporítani akar.

Különösen ez utóbbit ismerni tartom épp oly fontosnak, mint a milyen fontosnak tartjuk azt, hogy ismerjük azon tehén tejelő képességét, melynek borját jó tejelő tehénnek óhajtjuk felnevelni. Hogy valamely tojásból csirke keljen ki, legfontosabb kelléke, hogy az megtermékenyített legyen. A terméketlen tojást azonban a terméketlentől külsőleg megkülönböztetni nem lehet. Tudomásom szerint ez ideig még nem sikerült egy oly készüléket szerkeszteni, melylyel ez lehetséges lenne. — Sokat hallottam azonban róla és magam is beszéltem falusi paraszt asszonyokkal, a kik állítják, hogy ők megbirják megkülönböztetni a termékeny tojást a terméketlentől, sőt még azt is előre megmondják, hogy melyik tojásból lesz kakas, melyikből tojó. Állítják, hogy a világításnál látható a csira, s hogy hegyes tojásból kakas, gömbölyű tojásból tyúk kel ki.

Aki ezen mende-mondák mibenlétét a gyakorlatban meg is kísérlette, az tudja, hogy ez nem úgy van, ez nem egyéb, mint öreg anyókáinkról reánk maradt babonás száj-hagyomány.

A csira a világításnál nem látható, a tojásból kikelendő ivadék nemére nézve pedig csak annyit tudunk, hogy a csira kezdetben hermaphrodita és csak a keltés nyolcadik napjától kezdve alakul ki lassanként az egyik ivar és fejlődik vissza a másik a szerint, a mint az állatból kakas vagy tojó lesz.

Tudjuk, hogy a tyúk ivara kifejlődvén, kakas nélkül is tojik; sőt oly tenyészede, mely piacra tojásszállítás és eladással foglalkozik, a tojók mellett — igen helyesen — kakast nem is tart azon okból, mivel a meg nem termékenyített tojások nem tartalmazván a romlás csiráját, jobban kibírják a szállítást és hosszabb ideig eltarthatók.

A keltésre szánt tojásoknak azonban kakas által megtermékenyítve kell lenni. Hogy pedig a tojásoknak legnagyobb százaléka megtermékenyített legyen, értelmes gazda olyképp biztosítja, hogy a keltésre szánt tojások gyűjtése alatt a tojókkal naponként felváltva járjat egy-egy erőteljes kakast.

A két kakas közül az egyik naponként a tojóktól elzárva pihen, miáltal elérhető az, hogy egyes tojókat nem fog kitüntetni, másokat meg elhanyagolni. Ez a tojások termékenységét biztosító eljárás különösen ott ajánlatos, ahol fajta tojásokat drága pénzen árulnak.

Ilyen méreg drága pénzü tojások az Orpington-tyúk tojásai, melyekről hirdetés olvasható, hogy darabja 1, sőt 2 korona. A ki nem kelt drága tojásokért hiába szidjuk az eladót, mivel a tojás terméketlen volta külsejéről fel nem ismerhető s különben is a kedvezőtlen keltési eredmény könnyen hátrítható a kotlóra, hogy annak rosszasága volt a baj oka.

A keltésre szánt tojásokat naponként gyűjtjük, fagymentes száraz helyen tartjuk fekvő helyzetben olyképp, mint a hogy a fészkekben is fekszik a tojás. Némelyek a csúcsára, mások meg tompább végére állítva gyűjtik a tojást, de a keltési eredményt tekintve ez semmiféle különbséget nem okoz.

Ha már most van kotló és nemcsak állva kotyog, hanem nappal is, éjjel is fészken ülve marad, bátran megültethető. A kotlót legjobb ott megültetni, a hová tojni szokott és a legjobb keltési hely egy pár téglával körülzárt és szénával kibélelt szeglet, mely száraz fedett helyen a pusztta földön fekszik.

Ha tyúk-kotlónk nincs, de a tojások nagyon összegyűltek, a pulyka-tojó is megfelel, amennyiben azon időben, midőn nem tojik, a keltésre könnyen reakényszeríthető ez által, ha kissé megrészegítve pár napra szita vagy kosár alatt gipsz tojásokra ültetjük. Mindenesetre a kényszer alatt napjában egyszer a fészkekről levéve jól megetetendő és itatandó.

Az inkubátorok vagyis a költő gépek használatát a mi viszonyaink mellett senkinek sem ajánlhatom, mivel tulajdonképp nem is a keltés a fődolog, hanem a keltés után a vezetés és felnevelés okoz nagy nehézséget, ekkor érzik csak meg a jó vezetőanya hiánya. Vezető nélkül a gépkeltés 70% enél is több pusztul el. Legjobb és legolcsóbb költő gép tehát a két évesnél idősebb kotló tyúk, vagy ennek hiányában a pulyka tojó.

A keltésre szánt tojás lehetőleg 10—15 naposnál régebb ne legyen és a kotló alá annyi tojás teendő, a mennyit jól betakarni képes. Egy legnagyobb tyúk kotló sem bír 15 tojásnál, pulyka pedig 21 tyúktojásnál többet jól elfedni.

A mi gazdasszonyaink azonban annyi tojást raknak a tyúk alá, hogy szegény állat csak úgy bálánzíroz a sok tojásról s mivel mind befedni szándékszik, sokszor látható, hogy még a szárnyai alá is vesz fel egy párt. A tojásoknak ily túlságos mennyiségben való alkalmazása oka, hogy a vékonyabb héjju tojások eltörnek, a fészkek, a kotló, a tojások bepiszkolódnak, miáltal a keltés jó eredménye is kétségessé válik.

Ha a kotlót megültettük, hogy a tojásokból csirke keljen ki, ahhoz bizonyos idő szükséges, mivel a nagy mindenség háztartásában minden bizonyos időhöz van kötve, így a keltés is.

A tyúktojás a megültetéstől számított 19—21 nap alatt kel ki. Még pedig a 21 napnál korábban akkor, ha a csira jó vérkeverésből származó és életképes és a 21 napon túl akkor, ha a vérkeverés nem megfelelő, a szülők idősek vagy gyengék, avagy hosszabb beltenyésztésből származók.

Tehát ha 21 napnál korábban kelt ki a csirke, jele, hogy életképes és további tenyésztésre alkalmas kitűnő anyaggal rendelkezünk, míg ha a 22-ik napon is csipog a tojásban és mint a krumplit a héjából, úgy kell a tojásból kihámozni, az ilyenből életképes állat soha se lesz és intő jel a gazdának, hogy vérfelfrissítésről gondoskodjék.

Mint már említém, a tojások alakjáról mit sem lehet következtetni az életre keltendő állat nemére. Hogy azonban tyúk avagy kakas legyen többsége a keltésnek, némileg irányítani lehetséges. Ugyanis a természet törvénye, hogy ott, ahol valami hiányoságot észlel alkotásában, az abbeli hiányoságot pótolni igyekszik. Ha egyik nem a másiknál némileg gyengébb, a természet ezt az által igyekszik pótolni, hogy szaporulatában a

„AGRARIA” magyar gépforgalmi részvény-társaság a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság resicjai mezőgazdasági gépgyáranak vezérügynöksége

Mezőgazdák különös figyelmébe!

Eltörhetetlen tégelyacélekefej.

Páncélacél-kormányleméz.

Magasított azél-ekelő.

Porvédő kerekek

Acél gerendely.

Rövidített levéleim: „Agraria” Budapest, V., Váci-ut 2. Sürgöny cím: „Agraria” Budapest.

Tiszta acélanyag
s a j á t
hámoraltukból.

1238

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.

Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes talajművelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetük.

Ekegyártás terén legelsőrangú magyar gyártmány, fellülmulja meg a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.

nemileg gyengébbet pótolja. A ki tehát több kakast akar a szaporulattal elérni, az olyképen intézkedik, hogy fiatal 1—2 éves tojók mellé idősebb, vagyis 4—5 éves kakast tart. Ha egyedi hibája az állatoknak nincs, valószínű, hogy az idősebb kakas némileg gyengébb a fiatal tojóknál, ennél fogva a természet a kakas nemének megfelelő pótlásról fog gondoskodni. Ha pedig azt óhajtjuk, hogy több jérce legyen, akkor a szülő állatok, vagyis a tyúkok 4—5 évesek, de a kakas erőteljes, fiatal egy éves legyen. A 19—21 napon — miután a tojás sárgája egészen felszívódott — a csirke a születésre kész, lélegzik és időnként csipog. A légzés által a tojásból olyan hangok hallhatók, mintha a csirke kopogtatná a tojás héját. A csirke feje azonban még a jobb szárnya alatt leszorítva fekszik, csőrrel tehát nem kopogtathat, mint ezt sokan hiszik, sőt még szakkönyvek is írják. A tojáshéj feltörése a csőr hegyén levő tövis alakú kinövésével történik, mely nyomást gyakorol a tojás héjára mindaddig, míg az megreped. A repedés helyén most levegő tolul a tojásba, a tödő kitágul, a csirke erősebb mozgásokat viselkedésébe úgy, hogy a tojás héja szétreped és a csirke fejét szárnya alól kihúzó, elhagyja szűk börtönét. A csőr hegyén levő törzsnek tehát az a feladata, hogy a tojás héját kilyukasztja. A két hetős csirkénél már nyomát is alig láthatjuk a tövisnek, az feladatának megfelelően, részben visszafeljődik, részben lekopik.

Geltch Lajos.

Hogy etessük a baromfit, hogy jó tojók legyenek.

II.

Mielőtt a szárnyasoknak való legalkalmasabb eleségről szólnánk, tán arról az ételnemről beszéljünk előbb, mi nem is étel tulajdonképpen, de aminélkül a baromfi úgyszólván meg nem él. Ez ételnek alatt a porondot és mést értem. Porond alatt kovács kvarcot, üveget, vagy más hasonló apró darabka éles kövecset értek, ami a madár zuzzájába, jobban mondva gyomorába kerül és segíti az emésztést. Az ilyen darabok nagysága a madár korával változik. Csirkéknek roppant kis darabkák keltenek, oly nagyságuk körülbelül, mint a durva homok szemcséi; e szemcsék nagysága nagyobb aztán amint idősebb az állat, míg a teljesen kifejlődött, idős madár borsónyi nagyságú, de nem gömbölyű, hanem éles kavicsokat kíván meg. Mik csak ily nagyságban valódi jótétemények számára. Egészen mindennapi látvány majorságot látni az országúton, amint ott kaparásznak; porond az, amit ott keresgélnek, mert országúton bizony semmitéle rovar nem talál. A valóságban a kvarcos porond a fogak helyét pótolja és amint a közönséges eleséggel érintkezésbe jön a gyomorban (zuzzában) megőrli azt a lehető legkisebb részre és így könnyebben emészthetővé teszi a madár számára. A gyomor szívóssága, ellentámasztási képessége valóságosan bámulatos, mert tisztán izmokból áll, mert e szervben csont egyáltalán nincs; karcolás, vagy vágás sosem esik rajta dacára, hogy folyton a legközvetlenebb érintkezésben van az üveggel, vagy kovával. Ha a majorság szabadon van, rendszeren abban a helyzetben van, hogy elegendő porondot szerezhemagának, de gondoskodni kell arról nekünk, ha elzárva tartjuk, mert nélküle természetes módon képtelen az eleséget megemészteni.

Keveséve egy kísérletet hajtottak végre, bebizonyítandó a kova fontosságát és, hogy maga a madár is hogy tudja saját ösztöne foly-

tán ennek szükségességét saját egészségére nézve. Hat kalickában éhezettek madarakat különböző időn keresztül (6 órától 4 napig terjedőleg) és ezen időn keresztül az állatok csak vizet kaptak; mást nem. A különböző időtartam elteltével eleség és porond lett elibéjük téve és minden egyes esetben a porondnak estek először neki, még akkor is ha négy napon keresztül egyáltalán semmi eleséget sem kaptak. Ez a kísérlet tán nem bir nagy gyakorlati jelentőséggel, de mindenesetre igazolja a kovács, kvarcos eleség nagy jelentőségét a madarakra nézve.

Különösen növendék majorságnak és tojó tyúkoknak a méz nagyon szükséges, mint a hogy méz és foszfát szükséges a csontképződés és szövetfejlődésre és a tojás-héj képződésére. Ugy számítják, hogy száz tojás, ha mindenik két unciát nyom 22 uncia meszet tartalmaz. Osztriga kagylók nagyszerűek ehhez, perze jó apróra el kell őket megmorzsolni. Ha a madarak természetes meszes talajon járhatnak, főleg akármilyen mesterséges mézről gondoskodni, de ha más összetételű mézmentes a helyük, úgy egyik vagy másik módon gondoskodni kell a mézről. A csont is roppant jó célra, mert a nyers, friss csont körülbelül 50% méz foszfátot és 9% mézcarbonátot tartalmaz. A csont különösen tojó tyúkoknak jó, mert egyrészt segít az anyagképződésnek, anélkül másrészt, hogy izgatás által ösztönözne azt. Amerikában a nyers csontporok nagy szerepe van a madarak etetésénél és ott azt állítják, hogy nincs jobb anyag a tojásképződés előmozdítására.

Zöld eleség is valódi jótétemény és tényleg szükséges is az állatok jó egészségére. Az év pár hónapján keresztül, míg a fű nő és a növényi élet tenyészik, a madarak rendszeres körülmények között maguk megkereshetik szükségletüket, de az év másik részében nincs elegendő mennyiség, vagy egyáltalán semmi sincs. Ha a baromfinak van helye egy elég nagy mezei legelőn, rendszeres körülmények között bőven kilégíthetik magukat, de ha zárva kell, hogy tartsuk őket, vagy szabad legelőt nem adhatunk nekik, káposztával vagy más hasonló növényekkel kell ellátnunk őket. A káposzta külső levelei vagy a fehérrépa zöldje szinte megfelelőek e célra, tényleg pedig minden kert hulladék hasznossá tehető e módon. Gyökerek is nagy haszonnal használhatók fel, mert felfőzve a lágy eleséggel nagy jótéteményei az etetésnek. Jó szokás az is, hogy egy fél fehérrépat felakasztva kiteszünk és a madarakra bizzuk, hogy mennyit kívánnak kicsipkedni belőle. Krumplival is etethetünk, de csak kis mennyiségben, mert roppant hizlaló lévén csak óvatosan használandó. A burgonyát főzzük előbb meg és sosem adjuk nyersen a majorság elé. *Agricultural Gazette.* (Vége következik.)

Munkáviszonyok Romániában.

(Gaal Gyula, a földművelésügyi m. kir. miniszter bukaresti gazd. szaktudósítójának jelentéséből.)

Romániában úgy a parlamentben, mint a szak- és napisajtó terén élénk vitatkozás tárgyát a külföldről beözönlő ideiglenes és állandó munkások s különösen gazdasági munkások kérdése és többnyire azon értelemben történnek felszólalások, hogy ez milyen kárára van a román munkásoknak, de az országok is, miután az idegen munkások által beszerzett munkabér nagy része ismét külföldre vándorol.

Mint hogy ezen munkások tekintélyes hányadát Magyarország és különösen a székelység szolgáltatja és ezen kérdés a magyarországi kivándorlás kérdésével, mely jelenleg a kor-

mányt és közvéleményt élénken foglalkoztatja, szoros összefüggésben van, időszerűnek látszik a romániai munkáskérdést és az idegen munkások kereseti viszonyait közelebbről megvilágítani.

Romániában 4.325.000 hektárt kitevő kisbirtokkal szemben áll 1.817.000 hektár nagy s középirtok és 779.000 hektár holtkézi birtok, összesen 2.596.000 hektár melynek megmunkálására munkások szükségesek. A kisbirtokokkal szemben a nagyirtok aránya inkább kicsinynek mondható más országok birtokviszonyaival is összehasonlítva, de azért mégis egy rengeteg terület, mely ha például magyarországi birtok módja szerint kezeltetnék, nagy számú gazdasági cselédséget igényelne, eltekintve az aratási s egyéb időszakos munkáktól. A gazdasági cselédség intézménye azonban, mint Magyarországon létezik, egyáltalán nem fejlődött ki.

Az úrbéri rendezés előtt ugyanis a birtokok az úrbéresek által munkáltattak s ha nem volt elég a munkaerő, egy rész parlagon maradt. Gazdasági cselédség nem volt úgyszólván, a ház körül szükséges munkák rendszerint a rabszolgai viszonyban levő cigányok által végeztettek. Az úrbéri rendezés után ezen viszonyok többnyire ép úgy fenmaradtak azon különbséggel, hogy a volt úrbéresek Oláhországban részért, Moldvában pénzért munkálják a nagybirtokosok földjeit az állattenyésztésre, mely állandó cselédséget igényel, ezen birtokokon kevés gond fordítatik, mire az is mutat, hogy nagybirtokosok kinek 100 szarvasmarhánál többje van összesen 522 van kimutatva s olyan, kinek 20-nál több van, szinte csak 1346.

A falusi lakosság olyannak tekintetvén, melynek kivétel nélkül földbirtok jár, azoknak, kiknek az úrbéri rendezés alkalmával föld nem jutott, az állami birtokok parcellázásánál és a Dobruzsában kaptak földet, birtokos parasztokká lettek s nem formálódott belőlük gazdasági cselédség. Egyes gyéribben lakott vidékeken tehát már az úrbéri rendezés után munkáskézben hiány volt. Azóta azonban erdő és legelőterület feltörése folytán a mivélés alatt álló terület majdnem megkétszereződött és egyes nagybirtokosok pedig intenzívebben kezdvén munkálni földjeiket, még több munkáskézre volt szükség.

A parasztság azonban, mely, mint láttuk, megélhetésére rendszerint elég földdel bir — különösen ha azt jobban munkálná — és a földbirtokos által addig is neki kiadott részes vagy pénzes földeken a hiányt pótolhatta, nem volt képes már a többlet munkát elvégezni, különösen mert a román parasztság nem hajlandó munka után messzebb elmenni és nem kíván többet szerezni, hanem megelégszik, ha annyit szerez, miből a télen megélhet. Kivételt képeznek e tekintetben a csángó községek lakói, kik aratásért a harmadik kerületbe is elmennek.

Hozzájárult ehhez még a cukorrépa termelés felvirágzása, melynek területe ugyan nem haladta túl soha a 12.000 hektárt de mégis tekintélyes számú munkáskéznek több hónapon át való használatát igényelte és a gyári ipar fellendülése, minthogy a gyárak, továbbá a kikötők a rendelkezésre álló munkások nagy számát magához vont az azon vonzóképeségnél fogva is, melyet a város a falusi munkásra gyakorol.

Mint hogy tehát ott, hol talán felesleges munkás van, az nem megy át azon vidékre, ahol hiány van, mert annyit otthon mégis kereshet, hogy megélhessen és mert a fluktuáló gazdasági cselédség úgyszólván nem létezik, egyes vidékeken s különösen egyes nagybirtokokon munkáshiány uralkodik s azt másképp pótolni nem lehet, mint idegen munkások által, kik a szomszédos országokban kevesebb kere-

Szőlők rigolozását gözekeivel

70-80 cm. mélyen, jutányos árban elvállalja s a jövő évi munkára is előjegyzéseket már most elfogad

1297

Timár János

Maros-Szent-Királyt.

A gözeke jelenleg megtekinthető munkaközben Alsó-Gáld, Krakkó, Czelná, Sárd szőlőhegyekben.

setet találva, munkára beözönlenek. Így Románia déli részébe bulgárok és szerbek jönnek be, különösen előbbieket nagy számban, Oláhországnak a kárpátok menti részében meglehetősen számban erdélyrészi oláhok, Moldva északi részébe bukovinai és galicai munkások, Moldva középső és déli részeibe pedig főként székelyek.

Felemlítendő ezuttal, hogy úgy mint szoroson vett gazdasági cselédség alig létezik Romániában és külföldről pótlendő, épp úgy van már régi idő óta a házi cselédséggel, úgy a férfi, mint a nőneműnél. A román nem szeret állandó folytonos munkára beszégetni és így a háztartásokban már régi idő óta mindig idegen, nagyrészt magyar cselédség van szolgálatban, különösen pedig okvetlenül magyar minden cseléd, kinek lóval kell bännia, Tehát az iparosokon kívül, kik már régebben vándoroltak ki Románia felé és a vámháború alatt még jobban kiözönlöttek, úgy a városokban, mint a falusi háztartásokban rengetek számú magyar származású egyén van alkalmazva, kik magyarországi viszonyokhoz képest aránylag magas fizetésben részesülnek. Ezen cselédség közt van azonban székelyen kívül nagy számban erdélyrészi román is. Ehhez jönnek még a gyári és ipari telepek, melyekbe az idegen munkások özönlöttek annyira, hogy a honi ipar felvirágására irányuló törvény kimondta, hogy csak oly ipar- vagy gyártelep részesül az állami kedvezményekben, melynél az alkalmazott munkások legalább kétharmada román állampolgár; különösen a famunkánál keresettek a székelyek miután azt hazájukban már megtanulták.

(Folytatjuk.)

IRODALMI SZEMLE.

Ugaros szőlőművelés. Minden gazda arra törekszik, hogy szőlőjéből praktikus és gazdaságos munkával a kiadások lehető redukálása mellett minél nagyobb és minél jobb termést nyerjen. E cél eléréséhez nehéz találni helyes utmutatást. Ilyen utmutatást ad egy újabb kiadott könyv, melyben szerzője sok évi tapasztalás és megfigyelés után írta le tanításait. Amiket leirt, azok ma is megdönthetetlen igazságok. A ki e mű tanításai szerint műveli szőlőjét, évi termését tetemesen növeli. E könyv eredetileg Kolozsváron jelent meg 1834-ben; szerzője hilibi Haller Ferenc Szakférfiak ma is nagy értékűnek tartják utmutatásait, ami egyik nagyobb szőlőbirtokost arra indított, hogy azt az író utódainak beleegyezésével újból kiadja. A mű 167 lapra terjed s 26 rajzolat teszi kézzelfoghatóbbá tanításait: világos eredeti székely nyelvezettel van írva, ami a könnyű megérthetőségnek csak előnyére van. Előszót hozzá a gyakorlati szőlő művelés módjának kiváló ismerője, Szentgyörgyi Lajos írt. Az értékes munka Szatmáron a «Szabadsajtó» könyvnyomdában 1 koronáért rendelhető meg.

EGYLETI ÉLET.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet közgyűlése.

Március hó 27-én, virágvasárnapján tartotta meg az E. G. E. évi rendes közgyűlést a tagok élénk érdeklődése mellett.

Elnökölt: Szabó József.

Jelen voltak: br. Jósika Gábor és báró Bánffy Ernő alelnökök, Lészai Ferenc, Matskásy Pál, gr. Béli Ákos, Boér Elek, Eöry Tivadar, Reich Albert, Nagy Dezső, Réti János, Páter Béla, Molnár Sándor, br. Mannsberg Sándor, dr. Papp József, Szász István, Fodor Ferenc, Ürmössy Jenő, Jakab László, Sipos Gábor, Raab Kálmán, Dózsa Endre, gr. Mikes Zsigmond, Maróthy Ferenc e. tagok, Tokaji László e. titkár és Eber Ernő stítkár, mint előadó és jegyző.

1 *Elnök:* megnyitó beszédjében visszaemlékezik arra a politikai válságra, mely egy évvel hosszabb idő alatt nemcsak az állami tevékenységre volt békítő hatása, hanem a társadalmi munkásságot is megszüntette.

Az 1902. és 1903. év küszöbén a magyar és osztrák kormányok által megállapított vámtarifa, mely agrár irányzatával tűnik ki, a válság következtében még parlamenti tárgyalásra sem kerülhetett s az Ausztriával való kiegyezés és a kereskedelmi szerződések tárgyalásának elmaradása bizonytalanságot és aggodalmat okoznak az országnak. A kormányválságok egyik szomorú következménye volt, hogy a magyar földművelés ügyének nyolc éven át vezetője *Darányi Ignác*, aki a magyar mezőgazdaság érdekében olyan sokat tett és az E. G. E.-nek olyan igazi jóakarója volt — tárcájától megvált és helyére *Tallián Béla* került, aki felé szintén teljes bizalommal tekinthet a gazdaközönség. Indítványozza, hogy kiváló érdemei elismerésül az egylet dísztagjának, *Darányi* volt földművelésügyi miniszternek arcképét ülésterme részére fésse meg.

Az E. G. E. az elmúlt évben is tevékeny részt vett a mezőgazdaság javára szolgáló agrárpolitikai tevékenységben, melyről részletesen az Évkönyv számol be. A jelen közgyűlés döntése elé kerül a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségébe való belépése az egylet függetlenségének teljes megóvása mellett. A múlt évben végre sikerült az erdélyrészi gazd. egyletek által létesítendő szellemi kapcsolatnak oly formáját megtalálni, mely mellett az együttműködés minden fontosabb mezőgazdasági ügyben lehetséges lesz. Ezen, az E. G. E. által ajánlott kapcsolatot eddig öt egyesület fogadta el. Az E. G. E. védnöke alatta álló Erdélyi Kereskedelmi Társaság is erősödik és remélhető, hogy minél erősebb lesz, annál inkább elő tudja majd mozdítani a gazdák érdekeit. Az egylet vagyoni helyzetére fontossággal bíró egyesületi kerttelek parcellázása is megtörtént, a múlt évben, a telekeladások biztatón folytak s az eladásokkal az egylet jövedelme is fog emelkedni. A közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére *Reich Albert, Lészai Ferenc és Jakab László* tagokat kéri föl s a megjelent tagokat üdvözölve a gyűlést megnyitja.

3. Múlt évről szóló pénztári jelentés és a számvizsgáló bizottság jelentése — elfogadtattak és pénztárosnak a fölmentvény a szokott föntartással megadatott.

4. Az 1904. évi költségelőirányzat fölolvastatván — elfogadtattott.

5. Egyleti titkár előadja az igazgatóválasztmánynak februáriusi rendes ülésén hozott azon határozatát, mely szerint a Gazdasági Egyesületek Országos Egyesületébe való belépést ajánlja a közgyűlésnek — közgyűlés elhatározta, hogy az ig.-választmány javaslata szerint belép a Szövetségbe.

6. A múlt közgyűlés óta új alapítótagok lettek Udvarhelyvármegyei Gazd. Egyesület, Orosz Lajos, Boér Elek; rendes tagok: gróf Haller Jenő, Kézdivásárhely és Vidéke Gazd. Egylete, Szappanos M. Kun Ferenc; évdíjas tagok: Papp Elemér és Teleky Mihály.

Több tárgy nem lévén, elnök a gyűlést bezárta.

*

Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület rendes évi közgyűlését f. hó 27-én tartotta meg Kolozsvárt, az E. G. E. helyiségében. *Jelen voltak:* Lészai Ferenc elnök, br. Bánffy Ernő, Szász István, Fodor Ferenc, Jakab László, Tokaji László stb. e. tagok és Eber Ernő e. titkár. A közgyűlés a választmány múlt évről szóló jelentést tudomásul vette és a folyó évre szóló költségelőirányzatot megállapította. Az egyesületnek jelenleg 173 rendes és 13 alapító tagja van, míg a múlt évben csak 147 rendes és 13 alapító tagja volt.

VEGYES KÖZLEMENYEK.

— **Előloptatások a földművelésügyi miniszteriumban.** A király dr. Vásárhelyi Zoltán és Bartha Tivadar miniszteri fogalmazóknak a miniszteri segédtitkári és dr. ifj. Unger Alajos és Piukovich Elemér miniszteri segédfogalmazók-

nak a miniszteri fogalmazó címet és jelleget adományozta, továbbá a földművelésügyi miniszter Kollerffy-Koller Mihály miniszteri segédtitkári címmel felruházott fogalmazót, Irsay András, Mattyasovszky Miklós dr. és Jeszenszky Károly báró fogalmazókat miniszteri segédtitkárokká, Krenedits Ferenc, Losonczy Géza dr., Gothárd Kálmán dr. és ifj. Vécsey Tamás dr. segédfogalmazókat miniszteri fogalmazókká, Balázsovits Dezső dr., Steineker Ferenc dr., Davida Lajos dr. és Than Albin dr. fizetéstelen segédfogalmazókat valóságos miniszteri segédfogalmazókká, dr. Waldbott Ödön báró fizetéstelen segédfogalmazót fizetéstelen miniszteri fogalmazóvá, Katon Ernő dr. fizetéstelen segédfogalmazót valóságos miniszteri segédfogalmazóvá nevezte ki.

— **Szövetkezeti központok a Székelyföldön.** A székelyföldi miniszteri kirendeltség az Országos Központi Hitelszövetkezet és a Magyar Gazdák Vásárcsarnokellátó Szövetkezete segítségével ez ideig 56 gazdasági terméket értékesítő szövetkezetet alakított a Székelyföldön. A tapasztalatok azonban azt mutatták, hogy ha minden egyes községi szövetkezet külön-külön küldi fel értékesítendő készleteit a távoleső piacokra, e kicsinyben való szállításnál a rendkívül nagy távolság súlyos tarifája lehetetlenné teszi az elérni óhajtott kedvezőbb értékesítést. Egyrészt ezért, másrészt azért is, hogy a külön-külön működő községi szövetkezetek csoportonként egységes vezetés alá vonassanak, a székelyföldi miniszteri kirendeltség javaslatot tett Tallián Béla földművelésügyi miniszternek, hogy a községi szövetkezetek terményeinek összegyűjtésére és tömegértékesítésére vármegyénként szerveztessen értékesítő központokat. Ebben a tárgyban a földművelésügyi miniszteriumban értekezlet is volt, a melyben Makfalvay Géza államtitkár elnöke alatt résztvettek az Országos Központi Hitelszövetkezet, a Magyar Gazdák Vásárcsarnokellátó Szövetkezete és a Hangya igazgatói, továbbá a székely akció vezetői. Abban állapotott meg az értekezlet, hogy az értékesítő központok szervezése fogadtassék el a Magyar Gazdák Vásárcsarnokellátó Szövetkezetének az az ajánlata, mely szerint a szövetkezet a székelyföldi kirendeltség ellenőrzése mellett egyelőre Marosvásárhelyen, Székelyudvarhelyen és Sepsiszentgyőrn értékesítő központokat fog felállítani, a mely központok vezetői nem csak beváltják és összegyűjtik a körükbe eső szövetkezetek terménykészleteit, hanem egyuttal megfelelő irányítással is ellátják és vezetik az egyes községi szövetkezeteket és e központokból fog kiágazni a Székelyföld gazdasági termékeket értékesítő szövetkezeti hálózata.

— **A földművelésügyi miniszterium a tőzsdén.** A kormánynak eddig is volt ugyan egy képviselője a kormánybiztos személyében a tőzsdén, de külön sem a földművelési, sem pedig a kereskedelemügyi minisztert nem képviselte ott senki. Ezentul legalább a földművelési miniszteriumnak lesz ott külön képviselője is. *Tallián Béla* földművelési miniszter ugyanis elhatározta, hogy a földművelésügyi miniszterium, *mint testület*, a budapesti áru- és értéktőzsde tagjai sorába lépjen. Hír szerint a földművelésügyi miniszter megbízásából *Radisics György* osztálytanácsos, a mezőgazdasági statisztikai osztály főnöke, a földművelésügyi miniszterium képviselőjében már be is lépett a tőzsde tagjai sorába. Helyettesítésével ugyanazon osztály titkárát *Szánthó* Menyhértet bízták meg.

— **A sorsóvész gyógyítása.** Az «Állattenyésztési Lapok» írja: A sok kudarc után újra kísért ez a téma. Ezuttal Somogyból jön a hír s a «Kaposvár» című lap után közölhetjük a következőket: «Az országos statisztika» évenként milliókra teszi és mutatja ki azon érték- és vagyonszűkülést, mely az ország értés állományába befészkelődött vész folytán a magyar gazdákat in continuo sújtja. — Ezer és tudj' Isten hányféle «biztos és csalhatatlan» szert, eljárást találtak fel és találnak fel a magyar gazdaközönség javára, melyeknek használ-

lata folytán a sertésvész csakugyan — még jobban elterjedt. Szenzációs és eredményére kiszámíthatatlan hatású felfedezést tett azonban Kunfy Adolf somogy megyei nagybirtokos, a kinek egyik pusztáján levő sertésfalka közé befészkelte magát a vész, s a ki régi tapasztalatain alapuló megfigyeléseit a modern bacilloterápia segítségével egy speciális takarmányozási módszer feltalálására használta fel, melynek használatba vétele kezdetével megszüntette a betegséget az inficiált falkában. — A nevezetes találmányt Kunfy a magyar gazdák közjavára óhajtja bocsájtani és ezért felhívta a földművelésügyi miniszteriumot, hogy valamelyik kincstári birtok vészszel fertőzött falkáján tétessen ellenőrző kísérleteket, melyek ha beválnak, eljárását nyilvánosságra fogja hozni. Az új század egyik legnevezetesebb vívmánya lenne a felfedezés, ha beválnának azok a remények, melyeket a feltaláló biztosra vesz.

— **Szomorú számok.** A magyar gazdák eladósodásának és pusztulásának szinte megdöbbentő illusztrációkat adta az állami költségvetés képviselőházi tárgyalása folyamán **Baria** Ödön képviselő. Statisztikai adatokkal illusztrálta, hogy a legutóbbi évtized alatt milyen arányban szaporodtak a végrehajtás útján való birtokváltozások és hogyan növekedtek azok a földterhek, melyeket azért kellett megszüntetni, mert behajthatatlanokká bizonyultak. Az utóbbi tíz év alatt, vagyis 1893-tól 1902. év végéig a végrehajtás útján való birtokváltozások voltak: 1902-ben 21, 121 és 1901-ben 19,932. Új megterhelésenként 1902-ben bekebelezett 693.747,000 korona, töröltetett 459.615,000 korona; a teher-többlet tehát 194.132,000 korona. Régi terhek megszűnése a kielégítésnél befolyt összeg elégtelensége miatt tett 1891-ben 3 milliót, 1892-ben 5 milliót, 1893-ban 6 milliót, 1894-ben ismét 5 milliót, 1895-ben 9 milliót, 1896-ban 6 milliót, 1897-ben 7 milliót, 1898-ban 11 milliót, 1899-ben 10 milliót, 1900-ban 8 milliót, 1901-ben 23 milliót, 1902-ben 27 milliót. Tehát a hivatalos kielégítésnél befolyt összegek elégtelensége miatt törölt tételek, megszünt jelzálogi terhek számtételeinekoefficiense emelkedett 1891-től 1901-ig 3 millióról 27 millióra.

— **Az O. M. G. E. tenyészállatvásárja** véget ért. A tenyészállatokat most expediálják a keleti dályaudvarról. A felhajtott állatok közül elkelt 129 darab szarvasmarha 107.782 koronáért, 140 darab juh 23.818 koronáért és 96 darab sertés 14.582 koronáért. A vásár össz-forgalma tehát 146.182 korona volt. A szarvasmarhák 830, a juhek 127, a sertések 152 korona átlagon keltek el. Az árverési többletet, a mely közel 12 000 koronát tesz, Tallián miniszter állandóságokra fordítja.

— **Bessemer festék** (védjegy üllő) tartós vasmás. Gazdasági üzemekben évek óta használják oly vastárgyak befestésére, a melyeket az elrozdásodástól megóvni óhajtják, a Bessemer-festéket (védjegy üllő), mely az olómpirt valamint az olajfestékmázolatot minden tekintetben felül-

múlja. A Bessemer-festék ezen jó hirtve azért nyer igazolást, hogy nagy ellenálló képessége mellett létkörü és vegyi behatással szemben, jelentékeny ruganyossággal és idő-képességgel bír és hogy miniumalozás a Bessemer-festék alkalmazásánál mindig megakadályozható. Vasszerkezetek, vas-tetők, gerendák, oszlopok, rácsok, mezőgazdasági gépek, nem kevésbé azonban valameny a szabadon levő tárgyak részére Bessemer-festékünk (védjegy üllő) mint legtartósabb mázolat ajánlható. Azt hisszük, hogy ezen Lutz Ede és Társa pozsonyi festégyárak által gyártott festék, uradalmak, gazdaságok, földbirtokok körében teljes érdeklődésre fog találni! (1036. III.)

— **Állatpótlás.** Azon cégek között, melyek lósport cikkeket és állatgyógyászati termelvényeket készítésével és terjesztésével foglalkoznak, a Kwizda Ferenc János korneuburgi cég kétségen kívül a legelső helyet foglalja el. Ezen jó hírnevű üzlet már 1853 óta törekszik csakis a legjobb készítményeket juttatni kereskedelemben az állatpótlás és lósport terén. Ugy miként Kwizda korneuburgi marhatáppora és Kwizda Restlution-fuvidja lovak részére annak időjén gyorsan emelkedett jó hírnevre és azt mindeddig állandóan meg is tartották, hasonlóképpen újabb időben a Kwizda-féle szabad gummi dörzskötők és egyéb szabad d. védkezülékek a lovak lábaira a legjobb fogadtatásra találtak lótulajdonosoknál Kwizda Ferenc János cég korneuburgban kívánatra díjmentesen megküldi gazdagon illusztrált katalógusát, melyben a sport barátai sok gyakorlati újdonságot találhatnak.

A Nagyszebeni Földhitelintézet törlesztéses jelzálogköcsönöket ad 2000 K.-tól kezdő összegekben,

mely kölcsönök készpénzben fizettetnek ki és 4, 4½, 4¾ és 5% kamattal és 3/4% kezelési díj mellett a tőkétörlesztéssel együtt félévi részletekben visszafizetendők a következő feltételek alatt még pedig minden 1000 K. tőke után fizetendő: 1243

- A.** 1. 10 évi törlesztésre félévenként K. 65.04 f.
- 2. 20 " " " K. 41.75 f.
- 3. 30 " " " K. 34.79 f.
- legkisebb kölcsön 2000 korona, kivételesen 1000 koronától fogva is.
- B.** 1. 15 évi törlesztésre félévenként K. 48.52 f.
- 2. 25 " " " K. 36.57 f.
- 3. 35 " " " K. 32.05 f.
- legkisebb kölcsön 5000 korona.
- C.** 1. 30 évi törlesztésre félévenként K. 32.92 f.
- 2. 40½ évi " " K. 29.69 f.
- 3. 50 évi " " K. 28.22 f.
- legkisebb kölcsön 10.000 korona.
- D.** 1. 50 évi törlesztésre félévenként K. 26.11 f.
- legkisebb kölcsön 30.000 korona.

Az ötven évi kölcsönök, csak földbirtokokra adatnak, a többiek nagyobb vidéki városokban házakra is megelőző helyszíni szemle után.

Kölcsönfolyamodványok az alulírtakhoz benyújthatók, ki minden bővebb felvilágosítást is készséggel ad:

Erdélyi erdő-faanyag és bányauğynökség. Gombos Benő Kolozsvár, malom-u. 16. sz.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Segédszerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLOZSVÁRTT
Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközép-utca) 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olcsó jelzálog és váltóköcsönöket nyújt és **BETÉTRE 5 SZÁZALÉK KAMATOT AD.**

Magyar Jelzálog-Hitelbank
Képviselesége Kolozsvártt
(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)
Az intézet alapitkője 40 millió korona.

4%-os és 4½%-os

Záloglevélkölcsönöket

nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50

évi törlesztéssel 495 százalékos, nagyobb városokban fekvő házakra 42½ évi törlesztéssel 5-25 százalékos évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítolási árfolyam mellett 4½%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-35 százalékos és nagyobb városokban fekvő házakra 42½ évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdőnyereségi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve **az Erdélyi Gazdasági Egylet**

bizalmi férriai adnak véleményét. (1001).

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4½%-os záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyereségekötvények

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítási alap:

Alapítványok {	Korm. hozzáj. elemi ágazatban	400.000.— K.
	Alapítók	1.270.000.— "
	élet	200.000.— "
Tartalékok		254.972.72 "
		Összesen: 2.124.972.72 K.

1901. évi főlösleg	90.349.— K.
1902. " "	59.782.36 "
1903. " "	109.331.73 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfelelésből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványon és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál

1013

az igazgatóság.

Kis hirdetések című rovatunkra felhívjuk olvasóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre bekaldendó, minden hirdetés s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felírható. A hirdetés megrendelés minden számra legkésőbb csütörtökön délig a kiadóhivatalhoz juttatandó.

Gulyabeli szarvasmarha árverési hirdetmény.

A kolozs-tordai m. kir. állami ménegazdaság tisztavérű magyar erdélyi fajta tenyésztéséből származó 4 darab fiatal tenyészbika 20 darab kisorsolt, illetve számelelti különböző kora tehén és 2 darab három éves üsző, **Tordán** az állami gazdaság majorjában **folyó évi április hó 7-én délelőtt 10 órakor** nyilvános szóbeli árverés útján készpénz fizetés ellenében eladásra bocsájtatik.

Ezen árverésre az érdeklődők Kolozsvár felől a reggel 6 óra 11 perczkor induló 502. számú gyorsvonattal; Tövis-Kocsárd felől az 505. személyvonattal Gyéresen át reggel 7 óra 55 perczkor érkezhetnek Tordára.

Az állatok pontos leirása a kolozs-tordai m. kir. ménegazdaság intézősége által (Kolozspusztá, utolsó posta: Kolozs, távirtda állomás: Kolozs-Kara) az érdeklődőknek megküldetik.

Budapest, 1904. évi mártius hó

Budapest VIII. Szentkúri-utca 13

készíti a legjobb
mindennemű
nyomatványhoz

Photoinkvrafi
műnyegete

Érmelléki Szőlészeti és Borászati Szakközlöny, mint
Országos Hirdetési Kalauz.

A kisbirtokosok által

sajátkezüleg, a legnagyobb gondnal, angolnyelven és rafias eljárással készített kitünő minőségű vagyoniilag szavatolt fajtisztá, I-ső rendű miniszteri szokvány-rendeletnek minden tekintetben megfelelő

szőlőlugasnak is kiválóan alkalmas!

csemege és borfaj szőlőoltások a tapasztalatok során fajtisztának, a legjobbaknak és legmegbízhatóbbaknak bizonyultak!

Minden nagyhangon hirdető, gyárilag füllesztett, reklamizált előhajtásos oltást messze felülmulnak!

Chasselás, muskotály és más legkiválóbb csemegefajokból összeválogatott I-ső rendű **lugasgyűjtemény ára:**

(melyeknek megeredéseért és jóságáért felelőség vállalatik)

1. kis összeállítás 15 darab 5 kor. — 2. nagy összeállítás 30 drb 10 kor.

a) Borfajok:

b) Csemegefajok:

Amerikai ripária portális alanyon oltott gyökerező fás és zöldolványok ára tavaszi szállításra:

Árak tavaszi szállításra értendők:

Ezer drb. 200 kor.
Száz drb. 22
Tíz drb. 2 " 50 fill.

Ezer drb. 220—240 kor.
Száz drb. 25—30 "
Tíz drb. 3—5 "

Hazai szőlőfajok: — Filloxeramentes:

Szőlőkirály (Delaware)

A kötött talajon egyedül használható olyan rendkívül korai directtermő, melynek 25—26°-os cukor és szokatlanul nagy szesztartalma bora igen jó, hasonló a szomorodni másláshoz és madérához Silányabb kerti vagy homoki borok feljavítására. Gyengébb évbeli termések háziasítására nem lehet eléggé ajánlani. A Delaware francia szigetről 17 évvel ezelőtt, közvetlenül az érmellékre portált ezen peronosporának ellent álló szőlőfaj termi manapság hazánkban a legjobb és legerősebb bort s **borok királyának.** A jövő szőlőszet kíméltán nevezhetjük a cse. Mindenütt megterem egy a homokon, mint a kötött agyagos, meszes, köves, palás és nyirkos talajokban. Ezen beoltás nélkül termő, biztosan jól megforradott, rendkívül (tartós, szívós zöldhajtása 1—20 hideget is kibíró) korán érő csemegefaj, felhozott előnyeinek fogva, megérdemli, hogy kertjeinkben, barázdákban, kerítések és házaik fala mellett s minden egyébre nem használható helyeken, mint

szőlőlugas tenyésztések,

100 árból álló lugas-gyűjtemény csomagolva és postára feladva csak 10 korona.

Borkirály!

Mintabor 2 korona.

(Delaware!)

Ripária portális telepek!

Nagymennyiségű ripária eladás!

Tisztán kezelt valódi érmelléki fajborok! palaczkokban úgy, mint hordókban, kicsinyben és nagyban a legjutányosabban beszerezhető s kivá. atra vászabélyeg ellenében bővebb felvilágosítást vagy 1 korona utánvétel mellett minta bort küld: 1284

Az Érmelléki Szőlészeti és Borászati Szakközlöny, mint Országos Hirdetési Kalauz, Székelyhid. (Biharmegye.)

Olasz Rizling gyökerező szőlővessző.

1000 drb. 24 korona; legalább 4000 drb. vételnél nagy árengedmény.

Általános elvan ismerve, hogy az olasz rizling az egyedüli szőlőfaj, melyben a rendkívüli nagy hozamképeség és kitünő minőség egyesül Ellentálló sok és különböző szőlőbetegségeknek és hosszszas őszi esőzés esetén a rothadásnak is teljesen ellentáll, — talajban nem válogat. Méltán megérdemli az összes szőlőfajok között azon előnyben való részesítést, hogy minden mások mellett tömeges telepítésre használtassék.

Megjelent! Megjelent!

Az egész continensen nagy sensációt keltett felolvasás szövege, amelyet **Hairie Ben-Aiad** hercegnő Budapesten az Uránia színházban tartott: „**A török nő élete a társaságban és a háremben**“ címen.

A szép hercegnő saját tapasztalataiból, oly képét adja ezen, európai szem előtt tilos dolognak, hogy úgy a felolvasása, melyet Bécsben a censura éle miatt egyes részében törölt, mint a könyv is, a melyet teljesen, a törlések nélkül adtam ki, bizonyára a kellő számú olvasóra fog találni.

A könyv ugyancsak német nyelven is kapható. Ára mindegyiknek 1.20—1.30 kor. ellenében franco expedíalom.

Szilágyi Béla

könyvkereskedésében BUDAPEST, VI., Károly-körút 26.

1251

Páris 1900. Grand Prix! (328. sz.) Páris 1900. Grand Prix!

Eredeti Singer-varrógépek házi használatra

és minden ipari célra.

Nagy tartósság! Egyszerű kezelés! Magas szolgáltatási képesség!

Ingyenes oktatás a divatos műhímzésben is. — Varrógépekhez való elektromotorok minden nagyságban. Különleges varrógépek szákvarrásra, zsáktömésre, zsákfoltozásra és szegésre. Erőhajtány berendezések a legújabb és legbevéltabb szerkezetben.

Temesvár
1891.
Aranyérem!

Singer Co.

Debreczen
1894.
Arany oklevél.

varrógép részvénytársaság,

Kolozsvár, Jókai-utca 3. 1132

Brassó, Kapu-utca 23. szám. Maros-Vásárhely, Széchenyi-tér 55. szám. Agrár bank-épület. N.-Szeben Vasút-utca 5. sz.

Hogyha nagy és biztos termés czéloztatik, akkor a szőlőtulajdonos csak az olasz rizlinget fogja az összes fajok között választani. Oltáshoz alkalmas olasz rizling sima vessző e czélra különösen megválogatva, miért is az oltásnál magas százalékot biztosít, ajánlom különösen gazdasági egyesületeknek, vnczellér és pinczeszövetkezeteknek — ezereként 8 koronáért.

Gyökereztetésre alkalmas olasz Rizling sima vessző ezereként 4 kor. 50 fill.

Ugyancsak nagy választékban szállít szőlőoltványokat felelősség mellett, teljesen fajtisztán szokványminőségben olcsó áron: 1308

Arjegyzők ingyen!

Caspari Frigyes Medgyesen.

„Grand prix“-vel kitüntetve az 1900. évi párisi világkiállításon.

KWIZDA korneuburgi marhatáppora.

Étvágygerjesztő szer
LOVAK, SZARVASMARIHÁK és JUHOK részére.

50 év óta alkalmaztatik a legtöbb istállóban étvágy hiánya, rossz emésztés esetén, a tej megjavítására, a tehének tejszolgálmányának szaporítására.

Ára dobozonként 1.40 kor., féldobozonként 70 fillér.

Igazi csak az itt látható védjeggyel.

Ábrákkal ellátott árjegyzők ingyen és bérmentve.
Főraktár:

Kwizda Ferencz János

cs. és kir. osztrák-magyar, rom. kir. és bulg. fej. udvari szállító, kerületi gyógyszerész, KORNEUBURGBAN Bécs mellett.

1291. II

Az 1900. évi párisi világkiállításon „grand-prix“-vel kitüntetve.

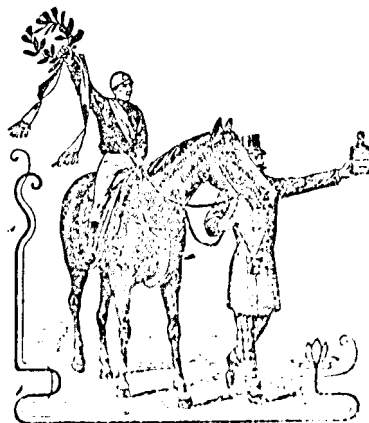
Kwizda Restitúciófluidja

cs. kir. szab. mosóvíz lovak számára.

Ára üvegenként 2.80 kor.

40 év óta udvari istállókban, a katonaság és polgárság nagyobb istállóiban alkalmaztatik nagy utak előtt az izmok erősítésére és azok után újból való megerősítésére; a lovakat trainingben legkifünőbb szolgálatokra képesíti. Csak az itt látható védjeggyel igazi. Kapható Ausztria-Magyarország valamennyi gyógytárában és droguerijában Ábrákkal ellátott árjegyzők ingyen és bérmentve.

Főraktár:

Kwizda Ferencz Jánosnál.

osztrák-magyar cs. és kir. rom. kir. és bulg. fej. udvari szállító. (1291. III.)
kerületi gyógyszerész, Korneuburgban, Bécs mellett.

KASS ANTAL

aranyozó üzlete Deák F.-utca 9. sz.

Aranyozó műhelyében készít új képkereteket, tűkörkereteket, Consolokat, szalon-asztalt,

függöny-tartókat. Mindenféle aranyozott butorokat elvállal jutányos árban felelősség mellett.

Régi keretek újboli aranyozását jutányos árban készíti el. Továbbá templom-aranyozásokat új oltár készítését, rajz szerint, régi oltárok újboli aranyozását a legjobb eszölt arannyal jutányos árban, felelősség

mellett elvállal. Oltár gyertyatartókat, feszületeket, jó tiszta, tartós arannyal, aranyosdáért felelősséget vállal.

Becses megrendeléseit kérve,

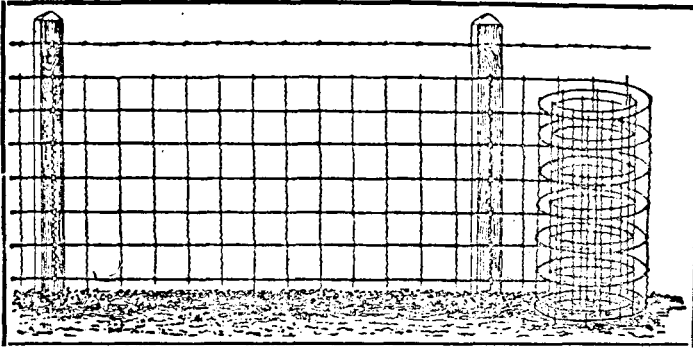
teljes tisztelettel

Kass Antal
aranyozó.

1270

Bámulatós Olcsó Kerítések!

Szőlőtermelők figyelmébe!

Mezőgazdák figyelmébe!

HAIDEKKER SÁNDOR

sodronyszövet-, fonat- és kerítésgyára

Budapest, VIII., Üllői-út 48. szám.

Ajánlja kizárólagosan szabadalmazott

1314

Hungária sodronyfonatát

mint a legcélszerűbb és legolcsóbb kerítési anyagot,

mely előnyeinél fogva följúl minden eddig alkalmazott sodronykerítést. Ezen, a szőlő- és mezőgazdaságra nézve rendkívül fontos találmány előnyei: Olcsóság:

Horganyozott vassodronyból (nem kell befesteni):

Körülbelül 5 centiméter lyukbősséggel:

Készletben: 1 és 2 méter magasságban valamennyiből, 1-50 méter magasságban 2-2, 2-5 és 2-8 mm. dróterősségekből,

Sodronyerősség mm.: 1-2 1-4 1-6 1-8 2-0 2-2 2-5 2-8 mm.
Ár négysz. méterenkint fill.: 40 48 56 64 72 86 100 120 fillér.

Körülbelül 3 x 5 centiméter (hosszukas) lyukbősséggel:

Készletben: 1 méter magasságban valamennyi dróterősségben,
Sodronyerősség mm.: 1-2 1-4 1-6 1-8 2-0 2-2 2-5 2-8 mm.
Ár négysz. méterenkint mm.: 58 66 74 82 96 110 130 150 fillér.

Csomagolásért, földadásért és kezelés költségeikért számítok négysz.-méterenkint 1 fillért, de egy küldeménynél legalább 50 fillért.

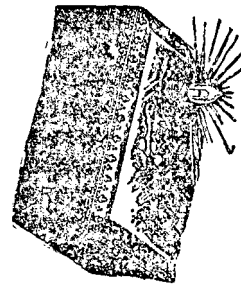
Czélyszerűség: A fonat elegendő sűrű lévén, még apró baromfi áthatolását is megátolja; felső és alsó szélei pedig tűskések, tehát az átmozgást megnehezít. A fonat csavart szála — mint vékony sodronykötelek — a kerítés hosszirányában futnak, miáltal nagy az ellenálló képessége; a keresztirányban pedig hullámosak, a szálaik összecusúsása ki van zárva.

Könnyű kezelés: Kézrel meghuzva, egyszerűen a faduczkokhoz szegezendő horganyozott kettős szegekkel, a fonat sima és feszes marad. Nagy előnye a fonat feszessége, a mi lehetővé teszi azt, hogy a fonat bármikor ismét leszedhető és más helyen ismét fölérőszíthető. A fonat összekuszálódása ki van zárva. Feszítő sodronyok, csavarok stb. alkalmazása fölösleges. A fonat fölött egy-két sor tűskés sodronyt alkalmazva, a kerítés tetszés szerint megmagasítható. — A tűskés sodrony méterenkint ára 6 fillér. Számos elismerő levél áll rendelkezésre.

Továbbá gyárt és szállít: közönséges gép- és kézi sodronyfonatokat mindenféle czélokra; csinos és erős kivitelű kapukat és ajtókat, valamint nyaraló-, park- és erkélyrácsokat vaskeretes sodronyfonat és kovacsolt vasból. Föld- és kavicsrostákat, magtár-ablakrostályokat, ökr-szárjakosarakat, szikrafogókat, szőlőbogyozó rostákat, borszűrőket, esélőgépekre való gabonaosztályozó-hengereket stb.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Jutányos, pontos és gyors kiszolgáltatás.

Figyelem!

Árjegyzékek ingyen! Alapítva 1888.

Villamos kézi- és zseblámpák

fényszóróval

turisták, vadászok, katonatisztek, föld-birtokosok, gyógyszerészek, droguisták, bányák, lelkesek, vidéki orvosok, utazók és skikorcsolyázók részére, akkumulátorokkal és száraz batteriákkal két-tíz órai égőképességgel.

Telefonok, távirókészülékek. izzólámpák, indukciós apparátusok, világító elemek.

Neumann József Vilmos

elektrotechnikus

1290

WIEN, IX./4. Sechshimmelgasse 14. sz. Félemelet 12.

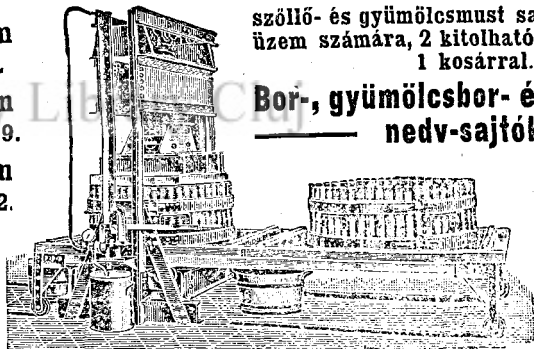
Hydraulikus sajtók

Arany érem Szeged 1899.

Arany érem Budapest 1899.

Arany érem Pozsony 1902.

hydraulikus sajtóért. 1299

szőlő- és gyümölcsmust sajtolásra a nagy üzem számára, 2 kitolható kosárral vagy 1 kosárral.

Bor-, gyümölcsbor- és gyümölcsnedv-sajtókat

kézihajtásra Hercules-nyomerő-szerkezettel, fa- vagy vastá-nyérral.

Gyümölcs- és szőlő-örlőket, bogyozógépeket

Gyümölcs-aszáló-készülékeket gyártanak és szállítanak jótállás mellett, mint különleges-séget a legújabb szerkezetben

MAYFARTH PH. és TA., BÉCS, II/1.

különlegességi gyár gyümölcsértékesítési gépekben.

— Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Megrendelések idejekorán kéretnek. —

PÉNZ

4%-OS törlesztéses kölcsönöket

nyújtunk budapesti és külföldi elsőrangú pénzüintézetektől a földbirtok és ingatlan 3/4 értékeig I. és II. helyre 15 — 65 évig terjedő időtartamra.

Személyhitelt! papoknak, katonatiszteknek, állami- és magánhivatalnokoknak, ke-

reskedőknek és iparosoknak kezes és kezes nélkül 1—15 évig terjedő időre

gyorsan és diszcreten.

Bank- és magán-dósságok convertálása.

Meller Lajos és Társai bankbizomány

Budapest, VI., Dávid-utca 15. (Törvényszékileg bejegyzett cég).

1317.

(Váltság bélyeg.)

Első magyar ruggyanta bélyegző-gyár és véső-intézet

Geduldiger Hugó

vésnök,

BUDAPEST,

Váci-körút 17. szám.

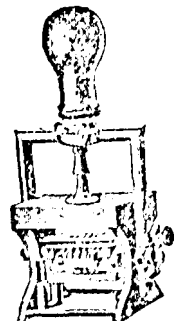
Ajánlkozik

ruggyanta és rézbélyegzők, pecsétnyomók zsáksablonok, állatjelző-bélyegzők stb. elkészítésére.

Mintalapok ingyen.

Vidéki képviselők kerestetnek.

1101.

Kishirdetéseket felvételnek (minden héten csütörtök délig): a kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Petőfi-utca 7. sz., emelet.

Előre fizetendő

KIS HIRDETÉSEK.

Levélbeli tudakozódásokra felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz-levélbélyeg mellékelteik.

Ezen rovatban minden 20 cm, vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiségen felül minden szó 4 fillér, vagy minden cm. 5 fillér. Tudakozódásoknál csak a kishirdetésekre számúra kell hivatkozni. Támpéldány csak egy küldetik.

Különfelék.

BÉLHURUT
 kitűnő gyógyszere a CORNIDES-féle „Fekete áfonya gyógybor”. Kapható gyógyszerárakban; a hol nem kapható, oda 5 üveget 8 koronáért bérmentve küld 1257

Cornides Károly és Társa.
 Felka (Szepesmegye). Erdei gyümölcsöket földolgozó telep.

Eredeti „Hanna”-
Vetőmag-Árpa
 első utáni termés métermázsája 14 korona, kívánatra mintát bérmentve küld br Kemény Á. A.-Gáldi birtok kezelete u. p. Tövis. 1310

DUNKY FIVÉREK
 — cs. és kir. udvari —
Fényképészek,

Mátyás király-tér 10.
 Gr. Wass házban levő

fényképészeti műtermeket
 megnagyobbítva ujonnan építették és a kor minden igényeit kielégítőn fényesen berendezték s kéri a n. é. kö-zönség további pártfogását.

1127.

CIMBALOM
 részletre is olcsón kapható.

Melyről nagy képes árjegyzéket bérmentve küld

Varga Pál

cimbalmgyártó, Makó, saját házából.

Cimbalmozni a leg-hamarabb megtanulható az ön-tanulási, saját kiadásom-ban megjelent, cimbalom-iskolából, melynek ára 1 kor. helyben, utánvéttel 70 fillérrel több. A megrendelő saját keze írása szükséges. **VARGA PÁL** cimbalmgyártó. 1132

Nemes harcozi kanárit (Trute törzs) nappal és világitásnál változatosan éneklőst 15 napi próbaidővel küldök, nem tetszőt kicserélem vagy a pénzt visszaadom. Tenyészedem több bel- és külföldi kiállításal kitüntetve Csomagolás ingyen **Ováry József, Rákosliget** (saját házban), a kanári tenyészők együletének tiszteletbeli elnöke Képes árjegyzék 50 oldalra terjedő utusítással bérmentve. 1236

Gróf Teleki Arvéd
 drassói uradalmában,
 u. p. Koncza.

kaphatók
 leszállított áron
Francia perje csomós ebir

Fűmagvak.

Cserhádi tanártól meghonosított
óvári tak-répmag

melyet a magyaróvári szarvasmarhateny-egylet parasztagdái 3 év óta 600 holdon felüli területen termelnek drassói magból bőtermőség és eltarthatóságáért. Koránérő, fehér, hl.-ként 55 kg. súlyú k-holdanként 10 év óta 9-15 mm. termett:

duppaui zab
 lóbab
 pernai lenmag
 székelly tengeri, korai
 királyné tengeri,
 legbővebben termő
 1902. Budapesten 2 első díj; 1903. szeptember Kolozsvárt

gulyabeli teheneként és 3 éves bikáként

2 első díj.

Ezen gyorsan fejlődő, edzett hatalmas csoportu 2-3 éves

magyar bikákból

állandó készlet. Árak 500-1500 Korona. 1233

Utolsó eladás 1600 koronás bika

Bajor I.
 angol férfi-szabó műtermében
KOLOZSVÁRT,
 Wesselényi Miklós-u. és Mátyás király térsarok, Hantz-ház, bejárat Wesse-lényi-u. felől — a legújabb minták szerint és legújabb szövetekből r. na-kivül jutányosan vállalatunkból r. na-sport, vadász és gazdasági ruhák! 1120

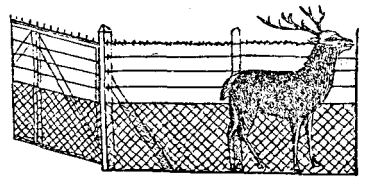
Seitz-féle asbesth-szűrő
 mindenféle nagyságban
Seitz-féle motor-szivattyuk,
Seitz-féle kézi-szivattyu,
 szállít próbára:
SEITZ THEO,
BÉCS I, Wollzeile 16.
 pinczegazdasági gépgyára.
 Telefon szám: 2797. 1281
 Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Nélkülözhetetlen háztartási cikk
 a **VIKTORIA-gyalu,**
 mely egymaga pótolja a tök-, káposzta- és ugorka-gyalut. Meglepő szép formákat aprít gyümölcsbefőzéshez és körítéshez. — Ára kicsiny 30, nagy 50 krajczár bérmentve, a pénz előleges beküldésénél.
VIKTORIA-gyalugyár
BUDAPEST, 1233
 Nagykorona-utca 11. szám.
 Viszon elárusítók kerestettek.

Olajpogácsát
 ismert legjobb minőségben ajánl, ugyanott kapható elsőrendű **CHAMPLAIN TAVASZBUZA,** mely buza mennyiségre olyan, mint az ősszel vetett, nem dől, piros és nagy-szemű: 50 kgr. 9 kor.

Erczmann Adolf
 olajgyár **KATONA, Kolozsmegye.**
 1225

Drótfonat-kerítésem
 körülkertelésekhez és ba-romfi-udvarokhoz!
 Első erdélyi drótszövőgyár
Haltrich A. Medgyes.
 1311

Szebb, tartósabb és olcsóbb, mint a fakerítés az én

Szőlőoltvány, szőlő-vessző és saját termésű boreladás.

Eladok nagyváradi szőlőszetemből: **SIMA ZÖLD-OLTVÁNYT riparia portalis** alanyon fehér bakar, piros bakar, Olasz rizling, Nagy burgundi, Opörtő, Carouet fajokban, csomagolással együtt ezrért 92 koronával, Sauvignon 102 koronával, rupestris alanyon fehér és piros Chasselas 112 koronával számítva.

Hool sima vesszőt (oltógalynak is) fehér bakar, piros bakar, furmint, szerémi zöld, szilvani, sauvignon, Opörtő, Carbenet és Chasselas fajokban — csomagolással ezrenként 7 K. 50 fill. — 9 K. 50 fill. árral.

Saját termésű nagyváradi fehér asztali ó bort 44 korona, újbort 40 korona árban Hlitenként, valamint ménes-gyoroki saját termésű, **Kadarka, Carbenet merlot** finom vörös és **Sauvignon** fehér csemegeborokat, 4 évjáratból palaczkozva vagy hordóban. Ez utóbbi borok a pozsonyi kiállításon aranyérmét nyertek. — Kaphatók évjárat és minőség szerint Hlitenként 50 frttól 85 frtig.

Molnár Lajos
 szőlőbirtokos N.-Várad.
 1301

Wegmann Frigyes
Malomépítész és hengershékgár ZÜRICHBEN.

Vezérigazgató: **Jakab István** mérnök,
 Budapest, II., Horvát-u. 23.

Kéregöntésű és porcellán hengershékek. Malomberendezési gépek és kellekek. 1283

Számtalan olismerés és kitüntetés.
 1900. Paris Grand Prix,
 1903. Kolozsvár díszoklevél.
 Tetsék árjegyzéket kérni

A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége

Budapest, V. kerület, Váci-körút 32. szám

1262

ajánlja a magyar királyi államvasutak gépgyárában készült új szerkezetű

GŐZCSÉPLŐKÉSZLETEKET, IPARI CZÉLOKRA ALKALMAS COMPOUND LOKOMOBILOKAT.

MILLENIUM

fűkaszaló-, marokrakó- és kévekötő aratógépeket, valamint egyéb mezőgazdasági eszközöket.

Erdélyrészi képviselő: WESSEL LEÓ, Kolozsvár, New-York szálloda.

AZ

ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET

VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ

ERDELYI KERESKEDELMI TÁRSASÁG

KOLOZSVÁR, Szeretgyház-utca 2.

Sürgőnyczim: Kereskedelmi Társaság. — Telefonszám 311.

Legolcsóbb és legmegbízhatóbb beszerzési forrás mindennemű mezőgazdasági gépek, talajművelő eszközök és szükségleti cikkekre, u. m. műtrágya, vetőmagvak, gépolaj s zsiradékok, kocsikenőcs, hajtószijak, juta és lenzsákok, vízmentes ponyvák, stb. Ajánlunk t. cz. gazdaközönségünknek az Erdélyi Gazdasági Egylet felügyelete alatt arankamtesített és a Kolozsvári M. K. Állami Vetőmagvizsgáló Állomás által olemzárolt legjobb

Háromszéki lóhere- és magyar luczerna magvakát,

valamint mindennemű fűmagvakat és eredeti oberndorfi répamagvakat, továbbá Erdélyben eredeti rigali mag után először termelt kitünő lenmagot, bal-tacziint, székely tengerit, hanna árpát, duppai zabot és egy nagyon bőven termő svéd zab-különlegességét a legjutányosabb árak mellett. — Felkérjük az erdélyrészi állattenyésztő birtokos gazdákat, hogy eladó haszonállataik (igás ökör, tinó, borju, sertés, stb.) minőségét és mennyiségét hozzánk sürgősen bejelenteni szivesedjenek, mivel a Királyhágón tuli uradalmak részéről a vételre rendkívül sok megbízás érkezett.

Kívánatra minták s árjegyzékek ingyen s bérmentve!

1010

Ganz és Társa

vasöntő és gépgyár
részvénytársaság

LEOBERSDORF. BUDAPEST. RATIBOR.

Városi üzlet Budapest, Ferencziek tere 2.

Ajánlja:

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiörlés- és simára őrléshez, önműködő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szitákat, szállítócsigákat-, zsákfelvonókat-, detacheurök- és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és electromos hajtással.

Elektromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvényt.

Bánki rendszerű benzin és petroleum motorokat és locomobilokat.

1017

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 nagy díjjal és 8 aranyéremmel kitüntetve

Cséplőgépek

jókarban tartásához és üzeméhez szükséges gummi pakolások, tömitések, szijak, ponyvák, olajok és számszámok, valamint a cséplőgépeknél a legújabb miniszteri rendelet szerint előirt és összeállított mentőszerevények gyári raktára.

Schottola Ernő

műszaki központi szaküzletében. 1313

Budapesten, Andrassy-ut 22.

Bessemer-festék

(védjegy üllő.)

1036. III.

Mindennemű vasszerkezetek, vas- és hullambádógtetők, tartók, istálló-vasgerendák, kerítések, vaskapuk, vasablakok, gépek, locomobilok stb. részére.

Legtartósabb mázolat rozsdá ellen.

Mint famázolat is kitünő konzerválószer. Jobb, ellentállóbb és olcsóbb, mint minden olajfesték.

Ajánlattal és prospektussal szivesen szolgálnak az egyedüli gyárosok

Festékgyárak:

Lutz Ede és Társa, Pozsony.